

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ

на **Ивайло Христов Иванов**, главен асистент, доктор

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Лесотехническият университет, публикуван в ДВ бр. 37 от 7 май 2019 г., код на процедурата: АВМ – АsР – 0419 – 05

ВЗ Хабилитационен труд – монография

В.З.1. Иванов, И. *Устойчиво развитие: регионални неравенства в България*. София. Авангард Прима. 2019. ISBN 978-619-239-215-4. Рецензенти: проф. д.ик. н. Татяна Тамбовцева, доц. д-р Митьо Велушев, доц. д-р Илзе Юдрупа

Резюме: Предмет на изследването са социално-икономическите процеси в България и неравенства на областно ниво, резултат от стремежа на обществото към постигане на устойчивото развитие, развитие, при което решения и действията в настоящето не компрометират съществуването и просперитета на бъдещите поколения. Обект на изследване са областите в България, а целта – тестване на подход за изследване на устойчивото развитие на административно-териториалните единици в България и идентифициране на неравенствата между тях. Посочени са показателите за оценка на устойчивото развитие на глобално ниво, на ниво Европейски съюз и на национално ниво. Анализирани са динамиката в развитието на ключовите показатели за оценка на устойчивото развитие на национално ниво за периода 2006–2016 г., определен е най-адекватният регресионен модел и посоката на развитие. Разработен е комплексен измерител за оценка на устойчивото развитие на областно ниво (Регионален индекс на устойчиво развитие), базиран на 25 показателя, които оценяват икономическото развитие, социалната сфера и качеството на околната среда. Индексът е приложен за периода 2012–2017 г. и по неговите стойности е направена класация на областите. Установени са: областта-лидер в класацията, областите с устойчиво развитие; областите с умерено устойчиво развитие и областите с неустойчиво развитие. Изследва е промяната на местата на областите в класацията. Изведени са предимствата на индекса и неговото приложение, което би довело до по-добро управление на регионалните процеси.

Ключови думи: устойчиво развитие, регионален индекс на устойчиво развитие (RSDI), области, България.

Sustainable Development: Regional Disparities in Bulgaria

Abstract: The subject of the study was the socio-economic conditions in Bulgaria and disparities at the regional level as a result of society's pursuit of achieving sustainable development, where decisions and actions in the present do not compromise the existence and prosperity of future generations. The objects of survey were the districts in Bulgaria, and the aim – testing an approach for studying the sustainable development of the administrative-territorial units in Bulgaria and identifying the disparities between them. Indicators for the assessment of sustainable development at the global level, at European Union level and at national level were presented. The dynamics in the development of the key indicators for sustainable

development assessment at the national level for the period 2006–2016 were analyzed, the most appropriate regression model and the direction of development was defined. A comprehensive measure for regional sustainable development assessment (Regional Sustainable Development Index) was developed based on 25 indicators that assess economic development, social sphere and environmental quality. The index has been applied for the period 2012–2017 and its values have been indexed. Established were: the district-leader in the ranking list, the districts with sustainable development; districts with moderate sustainable development and districts with unsustainable development. The changes of the places of the areas in the ranking lists were found. The advantages of the index and its application were presented, which would lead to better management of regional processes.

Key words: sustainable development, regional index of sustainable development (RSDI), districts, Bulgaria.

Г6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

Г6.1. **Ivanov, I.** Dynamics of competitiveness of the regions in Bulgaria. *Trakia Journal of Sciences*. 2017. 15(1): 42–50. ISSN 1313–3551. [http://tru.uni-sz.bg/tsj/TJS_Suppl.1_Vol.15_2017/8.pdf]. (Web of Science [http://nacid.bg/bg/att_files/Referirani_Indeksirani_Izdaniya_28.12.2018.pdf]).

Abstract: Balanced development of regions is one of the European Union's goals. Region competitiveness is an approach used for assessing regional development and regional inequalities. The aim of the paper was to research the regions in Bulgaria by estimating their competitiveness and comparing the scores obtained with previous periods. A Regional Competitiveness Index (RCI) was designed on the basis of 10 indicators: population density per sq. km; natural growth; rate of employed persons; relative share of population aged between 25–64 with a higher education degree; foreign direct investment per capita in non-financial enterprises on cumulative basis; expenditure on acquisition of tangible fixed assets; productivity; turnover per capita; gross domestic expenditure on research and development per person engaged in research and development, and relative share of people aged between 16–74 years who have used the internet in the last 12 months. The period of research was 2004–2015, and it confirmed the leading role of Sofia (capital) district. At the bottom of the ranking scale, the less competitive regions were Vidin, Montana, Kardzhali, Silistra, Kyustendil, Smolyan, Razgrad, Targovishte and Yambol. Recommendations were made for improving the competitiveness of the underdeveloped regions.

Key words: regional development, regional inequalities, regional competitiveness index (RCI).

Динамика на конкурентоспособността на регионите в България

Резюме: Балансираното развитие на регионите е една от целите на Европейския съюз. Конкурентоспособността на региона е подход, използван за оценка на регионалното развитие и регионалните неравенства. Целта на статията е да се изследват регионите в България чрез оценка на тяхната

конкурентоспособност и да сравнят получените резултати с резултати от предходни периоди. Обект на изследване са регионите от ниво NUTS 3, съгласно законодателството на Европейския съюз. Използване е регионалният индекс на конкурентоспособността (RCI), разработен на база 10 показателя: гъстота на населението на кв. км; естествен прираст на населението; процент на заетите лица; относителен дял на населението на възраст между 25–64 години с висше образование; чуждестранни преки инвестиции на човек от населението в нефинансовите предприятия на кумулативна основа; разходи за придобиване на дълготрайни материални активи; производителността; оборот на човек от населението; разходи за научноизследователска и развойна дейност на лице, заето в научноизследователската и развойна дейност, и относителен дял на хората на възраст между 16 и 74 години, които са използвали интернет през последните 12 месеца. Периодът на изследване е 2004–2015 г. Резултатите от анализа потвърждава водещата роля на обл. София (столица) за 2015 г.. Установените области с висока степен на конкурентоспособност за същата година са: Варна, Бургас, Пловдив, Софийска, Стара Загора, Смолян, Русе и Благоевград. В дъното на класацията като по-слабо конкурентни са идентифицирани областите Видин, Монтана, Кърджали, Силистра, Кюстендил, Смолян, Разград, Търговище и Ямбол. За периода 2004–2015 г. лидер по конкурентоспособност е обл. София (столица), която никога не е променяла своето място в класацията. Областите с най-големи вариация на местата в класациите са: Смолян, Ловеч, Шумен и Габрово. Установени са броя на годините по области с подобрения класирането и с влошаване на класирането. Направени са препоръки за подобряване на конкурентоспособността на слабо развитите региони.

Ключови думи: регионално развитие, регионални неравенства, индекс на регионалната конкурентоспособност (RCI).

Г7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

Г.7.1. **Ivanov, I.** Study of regional inequalities: case of Bulgaria. *Business, Management and Education*. Volume 16. Issue 1. 2018. pp. 26–39. ISSN 2029–7491. eISSN 2029–6169. [<https://doi.org/10.3846/bme.2018.2275>].

Abstract: The sustainable development of a country depends on many factors. One of them is the balanced development of regions. The aim of this research is to study the inequalities between regions (NUTS 3 level) in Bulgaria by application of the Regional Competitiveness Index (RCI), a tool, which is based on 10 important for regional development indicators. The paper presents the last RCI ranking list (for the 2016 year) and analyses and compares it with the ranking lists for previous years. The results show significant inequalities between the capital region and other regions for the whole period and relative small imbalances between other regions. The RCI ascertained relatively stable groups of most competitive and most non-competitive regions.

Keywords: regional competitiveness index (RCI), regional development, regional analysis, regional compares, regional inequality, regional imbalances.

Изследване на регионалните неравенства: казусът на България

Резюме: Устойчивото развитие на една страна зависи от много фактори. Един от тях е балансираното развитие на регионите. Целта на проучването е да се изследват неравенствата между регионите (ниво NUTS 3) в България чрез прилагане на Индекса за регионална конкурентоспособност (RCI), инструмент, който се основава на 10 важни за показателите за регионално развитие. В статията са представени: последната класация на RCI (за 2016 г.), анализ на резултатите и сравнение на рейтинга на областите с данни за предходните години. Резултатите показват, че водещата област по конкурентоспособност за 2016 г. е София (столица). В групата на конкурентоспособните области попадат още Варна, Пловдив, Бургас, Русе, Софийска, Стара Загора, Габрово и Велико Търново. С най-ниска конкурентоспособност през 2016 г. са: Видин, Силистра, Монтана, Кюстендил, Враца, Търговище, Сливен и Ловеч. Установени са 3 области, в които няма промяна в мястото на класирането – София (столица), Варна и Кюстендил. Установено е стандартното отклонение на RCI за периода 2004–2016 г., по което направена е групировка на областите. Изследван е вариационния размах на RCI по години между най-силно конкурентната област и най-слабо конкурентната област. Установено е значително неравенство между столичния регион и останалите области за целия период и относително малки дисбаланси между областите без обл. София (столица). За периода 2004–2016 г. групите на най-силно конкурентните области и най-слабо конкурентните области са с относително едни и същи области. Направени са предложения, които биха подобрили регионалното развитие.

Ключови думи: индекс на регионалната конкурентоспособност, регионално развитие, регионален анализ, регионални сравнения, регионално неравенство, регионални дисбаланси.

Г.7.2. Палигоров, И., Ковачева, С., **Иванов, И.**, Драгозова, Е. Възможности на цифровите технологии за усъвършенстване на обучението във ФСУ на ЛТУ. *Сборник научни трудове. Единадесета международна научна конференция „Цифрова икономика и блокчейн технологии“*. 28.06–01.07.2018 г. Варна. България. стр. 423–434. ISBN 978-619-026-28-3.

Резюме: Изследването има за цел да анализира тенденциите в развитието на формите и методите за обучение в областта на икономиката и управлението в Лесотехническия университет през последните 20 години. Анализът е насочен към промените в учебните планове и програми за обучение, квалификационните характеристики на специалностите, изискванията на съвременната бизнес среда към знанията и уменията на завършващите млади хора. Анализирани са показателите за прием в различните образователно-квалификационни степени – бакалавър и магистър, за специалностите „Стопанско управление“ и „Алтернативен туризъм“ и тяхното изменение за периода 2007–2018 г. Промените в изискванията, структурата и спецификата на квалификацията на обучаващите в условията на цифровизация на методите за разпространение на знанията са поставени във фокуса на проучването. Проучени са разработените е-курсове по дисциплините в съответните специалности за периода 2014–2017 г. и преподавателите, използващи активно в обучението

разработените курсове в платформата Blackboard. Проследени са тенденциите в промяната на интересите и нагласите на обучаемите към придобиване на знания и умения в областта на администрацията и управлението. Въз основа на резултатите са формирани насоки на развитие на обучението в съответствие със стратегическите цели на Програмата 2030 за устойчиво развитие на ООН и ЕС.

Ключови думи: висше образование, цифрови технологии, иновации, електронни форми за обучение.

Opportunities of the Digital Technologies to Improve Training in the Faculty of Business Management at the University of Forestry

Abstract: The study aims to analyze the trends in the development of the forms and methods of training in economics and management at the University of Forestry in the last 20 years. The analysis focuses on the changes in curricula and training programs, the qualification characteristics of the programs, the requirements of the modern business environment to the knowledge and skills of graduating young people. Changes in the requirements, structure and specifics of the training of learners in terms of digitization of knowledge dissemination methods were placed in the focus of the study. The trends in changing the interests and attitudes of learners towards acquiring knowledge and skills in the field of administration and management were analysed. Based on the results, training directions were developed in line with the strategic objectives of the UN Program for Sustainable Development 2030 and the EU.

Key words: higher education, digital technology, innovation, e-learning.

Г.7.3. Paligorov, I., Galev, E., Kovacheva, S., Dragozova, E., **Ivanov, I.** Opportunities for sustainable forest management in Yundola. *Innovation in woodworking industry and engineering design (INNO)*. 1 (11). 2017. pp. 41–52. ISSN 1314–6149. e-ISSN 2367–6663. [<http://inno.itu.bg/>].

Abstract: The forest management in Yundola has been studied under the project INTEGRAL – Future-Oriented Integrated Management of European Forest Landscapes by the funding Scheme: FP7 Seventh Framework Programme. This is one of the project case study areas in Europe. This is one of the objects of a test project in Europe. The results of the survey are the bases of the development of future scenarios for forest management and they make it possible to create the integrated management strategies for sustainable use of forest landscapes. The supply of all forest ecosystem goods and services is expected to increase in all case studies in the future. This causes an emerging need for a pro-active management approaches to handle trade-offs and strike a balance in order to address sustainability concerns in building the bio-based economy.

Key words: forest landscapes, sustainable management, INTEGRAL, forest ecosystem goods and services.

Възможности за устойчиво управление на горите в Юндола

Резюме: Управлението на горите е проучено в рамките на проект „Интегрирано ориентирано към бъдещето управление на европейските горски ландшафти (INTEGRAL)“, финансиран от Седма рамкова програма. Обект на изследването е Юндола, която е един от казусите, определен за проучване в Европа. Получените резултати от проучването са основата за разработване на бъдещи сценарии за управление на горите и дават възможност за създаване на интегрирани стратегии за устойчиво управление и използване на горските ландшафти. Разработени са четири сценария за управление на горите: „Без управление (теоретичен)“, „Екологичен и по-близо до природата“, „Традиционно управление (управление по обичайния начин)“ и „Максимална потенциална изгода“. Направен е общ преглед на екосистемните функции за различните сценарии за 30-годишни и за 50-годишен период. Очакванията са предлагането на всички стоки и услуги на горските екосистеми да се увеличи във всички сценарии в бъдещото развитие, което води до появата на необходимост от проактивни управленски подходи за справяне с компромисите и постигане на баланс, за да се отговори на проблемите на устойчивостта при изграждането на био базирана икономика. В заключенията са изведени пет приоритета с идеални цели, които да бъдат постигнати, за обекта на изследване – Юндола и общ Велинград.

Ключови думи: горски ландшафти, устойчиво управление, ИНТЕГРАЛ, горски екосистемни услуги и блага.

Г.7.4. **Ivanov, I.** Study of Sustainable Socio-Economics Development of Bulgaria. *Scientific conference on Economics and Entrepreneurship SCEE'17*. Proceedings. Riga. 2017. pp. 16–17. ISSN 2256–0866. ISBN 978-9934-22-000-5.

Abstract: This research presents a method for assessment of socio-economic development of a country (in this case Bulgaria) in the context of sustainable development. A new complex index was estimated, called Sustainable Development Socio-economic Index (SDSEI), which was designed on the basis of eight representative-for-the-sustainable-development indicators defined by the National Statistic Institutes of Bulgaria. The socio-economic development of Bulgaria was studied for the period of 2003–2015 and the years were identified in which it can be defined as sustainable and the years in which it can be defined as less or unsustainable. Conclusions on application of the used method and on the socio-economic development of Bulgaria were made.

Keywords: sustainable development, socio-economic development, SDSEI.

Изследване на устойчивото социално-икономическо развитие на България

Резюме: Настоящото изследване представя метод за оценка на социално-икономическото развитие на дадена страна (в случая България) в контекста на устойчивото развитие. Беше оценен нов комплексен индекс, наречен Социално-икономически индекс за устойчиво развитие (SDSEI), който беше разработен въз основа на осем показателя представителни за устойчиво

развитие, определени от Националния статистически институт на България. Социално-икономическото развитие на България е изследвано за периода 2003–2015 г. и са определени годините, в които то може да се определи като устойчиво и годините, в които то може да се определи като по-малко устойчиво или неустойчиво. Направени са изводи за приложението на използвания метод и за социално-икономическото развитие на България.

Ключови думи: устойчиво развитие, социално-икономическо развитие, SDSEI.

Г.7.5. Гергова, И., Минов, И., Момчев, Ж., Ковачева, С., **Иванов, И.** Възможности на GIS за оптимизиране на локализационните процеси в туризма. *Управление и устойчиво развитие*. том 65. бр. 4. 2017. стр. 26–29. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: ГИС (географските информационни системи) представляват информационни системи, които осигурява събиране, съхранение, обработка, достъп, визуализиране и разпространение на координирани пространствени данни. В статията са описани видовете ГИС и необходимите им ресурси. Изяснени са допълнителните условия, чрез които традиционните ГИС да се реализират в така наречените мултимедийни географски информационни системи (ММГИС). Установени са предимствата на ММГИС пред традиционния ГИС, които позволяват информацията да се представи по различни начини – числова стойност, текст, изображения (снимки), графики, аудио, анимации, видео. Потребителите могат да получат повече информация от предоставяната им от традиционната ГИС. ММГИС дават възможност за развитие на геотуризм и минен туризм. Установи се, че тези две алтернативни форми на туризм са все още слабо застъпени в България. Анализирана бе ролята на логистиката през последните десетилетия при дистрибуцията на ГИС и популярността, която тя придобива в страните с развита пазарна икономика. Прогнозира се, че ще се увеличи делът на транспортните и логистични фирми, които ще внедряват и използват специализиран софтуер.

Ключови думи: ГИС, приложение, алтернативен туризм, логистика.

Application of GIS for optimization of localization processes in alternative tourism

Abstract: GIS is an information system that provides collection, storage, processing, access, display and distribute coordinated spatial data. The traditional GIS, multimedia, and GPS satellite data obtained, together, realize so-called multimedia geographic information systems (MMGIS). They allow information to be presented in different ways - a numeric value, text, images (pictures), graphics, audio, animation, and video. Consumers can get more information from users of traditional GIS. MMGIS enable the development of geotourism and mining tourism, but in Bulgaria it is still low. In the last two or three decades logistics becomes more popular in countries with developed market economies. Predicts that will increase the share of transport and logistics companies to introduce and use specialized software.

Key words: GIS, application, alternative tourism, logistics.

Г.7.6. **Ivanov, I.** Regional Disproportion in Bulgaria. *57th International Riga Technical Conference "Scientific Conference of Economics and Entrepreneurship" SCEE '2016*. Proceedings. Riga. 2016. pp. 233–234. ISBN 978-9934-10-860-0; ISSN 2256–0866. (available on CD).

Abstract: In the article are presented methods for research of inequality at regional level. The regional disproportions are evaluated by using of the Gini coefficient and the Integral coefficient of inequality. The objects of study are the districts of Bulgaria, the NUTS 3 level according Eurostat, for the period from 2005 to 2014 year. The main used indicators are employees under labour contract, staff engaged in research and development, population, dwellings, foreign direct investments and etc. It has been observed a different tendency in indicators, increasing and decreasing of the gap between regions in Bulgaria.

Keywords: regional disproportion, structural inequality, the Gini coefficient, the Integral coefficient of inequality.

Регионални диспропорции в България

Резюме: В статията са представени методи за изследване на неравенството на регионално ниво. Регионалните диспропорции се оценяват чрез използване на коефициента Джини и интегралния коефициент на неравенство. Обект на проучване са областите на България, ниво NUTS 3 според Евростат, за периода от 2005 до 2014 година. Основните показатели, които са приложени за анализ на регионалните диспропорции в България са: заетите по трудов договор; персонала, ангажиран с научноизследователска и развойна дейност; населението; жилищата; чуждестранни преки инвестиции и др. Наблюдава се различна тенденция в показателите, увеличаване и намаляване на различията между регионите в България.

Ключови думи: регионална диспропорция, структурно неравенство, коефициент на Джини, Интегрален коефициент на неравенство.

Г.7.7. Kovacheva, S., Asenova, M., **Ivanov, I.** Possibilities for design of Distribution Network in Alternative Tourism Supply Chain. *57th International Riga Technical Conference "Scientific Conference of Economics and Entrepreneurship" SCEE '2016*. Proceedings. Riga. 2016. pp. 162–163. ISBN 978-9934-10-860-0; ISSN 2256–0866. (available on CD).

Abstract: This study presents applying opportunities of the tools benefits of Geographic Information Systems (GIS) to design optimal distribution network for the Supply Chain System in alternative tourism. MapInfo GIS analyst tools and the Centre-of-Gravity technique were used to locate the Distribution Centre in a geographic area with Green Lodges and Guesthouses. The GIS-based analysis enabled to prepare the dynamic maps illustrating location of the producers, customers and DC. This study also confirmed that a significant improvement could be gained by amending the delivery time including number stops, transport distance, transport time, etc.

Keywords: Supply Chain System, distribution network, GIS, alternative tourism.

Възможности за проектиране на дистрибуторска мрежа от вериги за доставки в алтернативния туризъм

Резюме: Изследването представя възможностите за използване на инструменталните предимства на географските информационни системи (ГИС) за проектиране на оптимална разпределителна мрежа на веригата за доставки в алтернативен туризъм. Аналитичните инструменти на MapInfo GIS и техниката за центъра на привличане са използвани за локализиране на дистрибуционен център в географска област с хижи и къщи за гости. Анализът, базиран на ГИС, позволи да се подготвят динамични карти, илюстриращи местоположението на производителите, клиентите и дистрибуционните центрове. Проучването потвърди, че може да се постигне значително подобрене чрез изменение на времето за доставка, включително броя на спиранията, транспортното разстояние, време за транспорт и др.

Ключови думи: система от вериги за доставки, дистрибуторска мрежа, ГИС, алтернативен туризъм.

Г.7.8. Dragozova-Ivanova, E., Paligorov, I., **Ivanov, I.**, Kovacheva, S. Management Modelling for Forest Landscapes. *Economics and Business*. vol. 28. 2016. pp. 90–97. ISSN 2256–0386. e-ISSN 2256-0394. doi: <http://dx.doi.org/10.1515/eb-2016-0013>. [<https://ortus.rtu.lv/science/en/volume/126/28>; <http://www.degruyter.com/view/j/eb.2016.28.issue-1/issue-files/eb.2016.28.issue-1.xml>].

Abstract: The article presents alternatives for sustainable management of forest landscapes based on the analysis of Teteven area in Bulgaria. The conclusions are a result of research of 21 main factors, which are identified and evaluated with varying weight by experts and classified in five groups: environmental, social, economic, technological and political. In order to identify the most important and key factors, a structural analysis is applied. The alternatives are summarised in four scenarios called No Management, Ecological and Close to the Nature, Traditional Management and Maximum Potential Benefit.

Keywords: Forest landscapes, INTEGRAL project, management modelling.

Моделиране на управлението на горските ландшафти

Резюме: В статията са представени алтернативи за устойчиво управление на горските ландшафти въз основа на анализа на общ. Тетевен в България. Изводите са резултат от изследване на 21 основни фактора, които са идентифицирани и оценени с различна тежест от експерти и класифицирани в пет групи: екологични, социални, икономически, технологични и политически. Факторите са: обществено мнение, застаряване на населението, горски парадигми, екологични парадигми, пазар на дървен материал, биоенергиен пазар, изменение на климата, вътрешнополитически борби, политика за

опазване на околната среда, планиране на управлението на горите, обезлюдяване в селските райони, търсене на недървесни продукти, технологии за дърводобив, биоенергийни технологии, дървопреработвателна промишленост, защитени видове, състояние на структурата на собственост, ниво на бюрокрация, наличие на финансови източници, състояние на горите, структура на недържавната собственост. Идентифицирането на най-важните и ключови показатели се извършено чрез структурен анализ и групирането им на: активни, пасивни, критични и буферни. Изведена е матрица на влиянието на факторите помежду им. Алтернативите са обобщени в четири сценария, наречени: „Без управление (теоретичен)“, „Екологичен и по-близо до природата“, „Традиционно управление (управление по обичайния начин)“ и „Максимална потенциална изгода“.

Ключови думи: горски ландшафти, проект INTEGRAL, моделиране на управлението.

Г.7.9. **Ivanov, I.** The regional development of Bulgaria: a study of regional competitiveness. *8th International Business and Education Conference 2015*. Conference Proceedings. The Clute Institute. 2015. pp. 723-1–723-11. ISSN 1539–8757. ISSN 2157–9660. [<http://www.cluteinstitute.com/proceedings/>].

Abstract: The goal of the present research is to analyze the regional development of Bulgaria by study of changes of competitiveness at the regional level. The regions, classified as level NUTS 3 according to EU legislation, are the object of the study. The analysis is based on the index of regional competitiveness. It is used a methodology where the index of the competitiveness is a distance from each region, as a point of N-dimensional space with coordinates which definite by the values of indicators for the studied region, to the hypothetical region which coordinates are definite by the best values of used indicators for all regions. The index is calculated by 10 indicators which concern: firstly, the market size measured by indicators of population density, natural increase and turnover per capita; secondly, the quantity and quality labour resources, respectively, measured by the rate of employed persons, the share of working-age population with higher education and the share of the population using the Internet; thirdly, the competitiveness of the economy, determined by the expenditure on acquisition on tangible fixed assets, foreign direct investment, productivity and gross domestic expenditure on research and development activity per a person engaged in research and development. The data set is obtained from official publications of the National Statistical Institute in Bulgaria and they are selected by level of significance for regional development. A part of them are very sensibility from changes in the economic situation. This for example are the expenditure on acquisition of tangible fixed assets, foreign direct investment and etc. The research presents results for the index of competitiveness of the regions in Bulgaria from 2005 to 2013 which confirm the thesis that districts with high level of the quality of employed persons and tendency to not decreasing expenditure on acquisition on tangible fixed assets and expenditure in research and development activities are more competitiveness and the economic crisis is with has less effect to them. The results show: decreasing of the competitiveness after 2009 and little improvement in last two years; not significant changes in the places of most

of regions (practical the first twelve regions are the same for whole period of 2005 to 2013 with little exceptions and these are the major cities in Bulgaria, where are concentrated the foreign direct investments, which make expenditure for research and for acquisition on tangible fixed assets); the regions with low level of the index of competitiveness are characterises with tendency of depopulation, low productivity and turnover per capita; regions with no foreign direct investment or they are very small; regions with old-fashion machine and equipment, not economical, not energy efficient and etc. This is precondition for continuous increasing of regional imbalance in Bulgaria for solving that is necessary active government policy toward to regions and focused to: increasing of company competitiveness by using more effective and more efficiency of EU funds; encouraging firms, households and public sector for adopting new energy efficiency technologies and using renewable resources; stimulating of research and inventions and ensuring of good conditions for localisation of this activities in regions with low or moderate competitiveness.

Key words: Regional competitiveness index, Regional development, Regional policy.

Регионалното развитие на България: изследване на регионалната конкурентоспособност

Резюме: Целта на изследването е да се анализира регионалното развитие на България чрез изследване на промените в конкурентоспособността на регионално ниво. Регионите, класифицирани като ниво NUTS 3, съгласно законодателството на ЕС, са предмет на проучването. Анализът се основава на индекса на регионалната конкурентоспособност. Използва се методология, при която индексът на конкурентоспособността е разстояние от всеки регион, като точка на N-мерното пространство с координати, които се определят от стойностите на индикаторите за изследваната област, до хипотетичния район, чиито координати са определени от най-добри стойности на използваните показатели за всички региони. Индексът се изчислява по 10 показателя, които се отнасят за: първо, размера на пазара, измерен с показатели за гъстота на населението, естествен прираст и оборот на човек от населението; второ, количеството и качеството на трудовите ресурси, съответно измерени от процента на заетите лица, делът на населението в трудоспособна възраст с висше образование и делът на населението, използващо интернет; на трето място, конкурентоспособността на икономиката, определена от разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, преки чуждестранни инвестиции, производителност и брутни вътрешни разходи за научноизследователска и развойна дейност на лице, ангажирано с научноизследователска и развойна дейност. Наборът от данни е получен от официалните публикации на Националния статистически институт в България и са подбрани по ниво на значимост за регионално развитие. Част от тях са много чувствителни към промените в икономическата ситуация. Това например са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, преки чуждестранни инвестиции и др. Изследването представя резултати за индекса на конкурентоспособността на регионите в България от 2005 до 2013 г., които потвърждават тезата, че областите с високо ниво на качество на заетите лица и

тенденцията към ненамаляване на разходите за придобиване на материални дълготрайни активи и разходи в изследователска и развойна дейност са по-конкурентоспособни и икономическата криза е с по-слаб ефект за тях. Резултатите показват: намаляване на конкурентоспособността след 2009 г. и слабо подобрение през последните две години; незначителни промени в местата на повечето региони (практическите първите дванадесет региона са еднакви за целия период от 2005 до 2013 г. с малки изключения и това са големите градове в България, където са концентрирани преките чуждестранни инвестиции, които правят разходи за изследвания и придобиване на дълготрайни материални активи); регионите с ниско ниво на индекс на конкурентоспособност се характеризират с тенденция на обезлюдяване, ниска производителност и оборот на глава от населението; региони без преки чуждестранни инвестиции или много малки; региони със стари машини и оборудване, не икономични, неенергийно ефективни и т.н. Това е предпоставка за непрекъснато увеличаване на регионалния дисбаланс в България за решаване на необходимата активна политика на управление към регионите и фокусиране върху: повишаване на конкурентоспособността на фирмите чрез използване на по-ефективни и по-ефективни средства на ЕС; насърчаване на фирмите, домакинствата и публичния сектор за приемане на нови технологии за енергийна ефективност и използване на възобновяеми ресурси; стимулиране на научни изследвания и изобретения и осигуряване на добри условия за локализация на тези дейности в райони с ниска или умерена конкурентоспособност.

Ключови думи: Индекс на регионалната конкурентоспособност, регионално развитие, регионална политика.

Г.7.10. Paligorov, I., Kovacheva, S., Dragozova-Ivanova, E., **Ivanov, I.**, Galev, E., Stipcov, V. Possibilities of behaviour stakeholders forecasting in the forest sector. *XIII International Scientific Conference „Management and Engineering ’15”*. Conference Proceedings. June 21–24, 2015. Sozopol. Bulgaria. Year XXIII. vol. 1. 2015. pp. 176–187. ISSN 1310–3946. ISSN 1314–6327.

Abstract: The paper presents a part of trans-interdisciplinary research project Future-Oriented Integrated Management of European Forest Landscapes INTEGRAL, related to the management of forest landscapes. The purpose of this study is to investigate the possibilities of behaviour stakeholders forecasting in the forestry sector. The article presents results of a survey of the opinion of stakeholders for the landscape management in the municipality Velingrad in Bulgaria. As a part of the conceptual framework of the research project are presented the results of the examination of attitudes of the participants in the use of forest landscapes and their perception of the work of the institutions.

Keywords: stakeholder, forest sector, policy, behaviour, INTEGRAL.

Възможности за прогнозиране на поведението на заинтересованите страни в горския сектор

Резюме: В статията са представени част от резултатите по международния интердисциплинарен научноизследователски проект „Интегрирано ориентирано към бъдещето управление на европейските горски ландшафти (INTEGRAL)”. Целта на това изследване е да се проучат възможностите за прогнозиране на поведението на заинтересованите страни в горския сектор. В статията са представени резултатите от проучване на мнението на заинтересованите страни за управлението на горския ландшафт в община Велинград. Идентифицирани са заинтересованите лица: собственици–съседи; други собственици на гори; местни политици; политици на национално и регионално ниво; местно управление; съседни общини; образователни институции; администрация на национални паркове; извършващи услуги в горите; местни групи за действие; държавата; професионалните техници; горските предприятия; земеделските асоциации; туристическите оператори; туристическите агенти и асоциации; местните асоциации и други. Изследвано е споделянето на информация, на формалните и не формалните споразумения между заинтересованите лица. Проучено е споделянето на информацията с настоящето и след 10 години. Установени са потенциалните конфликти между заинтересованите лица и приемането на работа в сътрудничество в случай, че е налице е възможност за създаване на местни партньорства за подобряване на управлението на горските в района. Като част от концептуалната рамка на изследователския проект са представени резултатите от изследването на нагласите на участниците в използването на горските ландшафти и тяхното възприемане на работата на институциите.

Ключови думи: заинтересовани страни, горски сектор, политика, поведение, ИНТЕГРАЛ.

Г.7.11. Стипцов, В., Палигоров, И., Галев, Е., Ковачева, С., Драгозова, Е., **Иванов, И.**, Александров, Н., Борисов, М. Матрица на обобщените искания и политическите действия за развитие на горите на територията на община Тетевен. *Управление и устойчиво развитие*. том 55. бр. 6. 2015. стр. 113–123. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: Първият за България план за многофункционално стопанисване на горите (ПМСГ) е на Община Тетевен, приет през 2004 г. Мониторинг на изпълнението на плана е провеждан през периода 2006–2012 г. През 2012 г. е стартиран процес за изработване на нов план, в рамките на работата по проект INTEGRAL. На проведените в периода 2012–2015 г. 10 работни срещи са обобщени 96 актуални искания на заинтересованите страни за развитието на горите. Формулирани са цели и приоритети за развитието на горите, направена е пътна карта с политическите действия за развитие на горите на територията на община Тетевен. Направена е рекапитулация на исканията на заинтересованите страни, чийто анализ показва, че най-голям брой искания са насочени към усъвършенстване на управлението на горите, в условията на публичност. На следващо място са проблемите с обучението, образованието, квалификацията и преквалификацията на персонала в горското стопанство, усъвършенстване на

нормативната уредба, подобряване на опазването на горите, в т.ч. опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, както и подобряване на средата за развитие на бизнеса. Разработването на планове за развитие на горите на общинско ниво е подкрепено от заинтересованите страни, като добър начин за решаване на част от проблемите и конфликтите още на етап планиране. Този вид планиране синхронизира стратегическите документи за развитието на горите с тези за общините и на областно ниво.

Ключови думи: стратегическо горско планиране, многофункционално горско планиране, мониторинг на горското планиране, план за развитие на горите.

Stakeholder's final matrix and policy actions for forest development on the territory of Teteven municipality

Abstract: The first for Bulgaria Plan for Multifunctional Forest Management (PMFM) is the plan for the forest on the territory of Teteven Municipality, which was adopted in 2004. The monitoring of the plan was held during the period 2006–2012. The process of new plan elaboration was started in 2012 in the framework of INTEGRAL Project. The 96 actual stakeholder's issues were discussed during the 10 workshops in the period 2012–2015. On this basis the main forest management goal and forest development priorities on the territory of Teteven municipality were discussed and formulated. The results of issues analysis shows that the biggest numbers of issues are intended for forest management improvement in a transparency environment. On the next places are the problems concerning forest professional training and personal forest education, forest regulation improvement, forest protection, incl. biodiversity and landscape protection, forest business development environment improvement. The process of forest development plan elaboration on the municipality level is strongly supported by stakeholders as a good practice for problems and conflicts solving during the planning process. This kind of planning intended to harmonize on municipality level strategic documents on national and regional level with stakeholder's issues.

Key words: strategic forest planning, multifunctional forest planning, forest planning monitoring, forest development plan.

Г.7.12. Палигоров, И., Стипцов, В., Галев, Е., Ковачева, С., Драгозова, Е., **Иванов, И.**, Александров, Н., Борисов, М. Матрица на обобщените искания и политическите действия за развитие на горите на територията на община Велинград. *Управление и устойчиво развитие*. том 55. бр. 6. 2015. стр. 43–52. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: През 2012 г. е стартиран процес за изработване на план за развитие на горите на територията на община Велинград, в рамките на работата по проект INTEGRAL. На проведените в периода 2012–2015 г. 9 работни срещи са обобщени 50 искания на заинтересованите страни за развитието на горите. Формулирани са цели и приоритети за развитието на горите, направена е пътна карта с политическите действия за развитие на горите на територията на община Велинград. Анализът показва, че най-голям брой искания са насочени към

усъвършенстване на нормативната уредба, което ще намали политическия натиск при управлението на горите, в условията на публичност. На следващо място са проблемите с обучението, образованието, квалификацията и преквалификацията на персонала в горското стопанство, усъвършенстване на нормативната уредба за подобряване на опазването на горите, в т.ч. опазване на биологичното и ландшафтното разнообразие, както и подобряване на средата за развитие на бизнеса. Разработването на Планове за развитие на горите на общинско ниво е подкрепено от заинтересованите страни, като добър начин за решаване на част от проблемите и конфликтите още на етап планиране. Този вид планиране синхронизира стратегическите документи за развитието на горите с тези за общините и на областно ниво.

Ключови думи: стратегическо горско планиране, многофункционално горско планиране, мониторинг на горското планиране, план за развитие на горите.

Stakeholder's final matrix and policy actions for forest development on the territory of Velingrad municipality

Abstract: The process of Plan for forest development on the territory of Velingrad municipality elaboration has been started in 2012 in the framework of INTEGRAL Project. The 50 stakeholder's issues were discussed during the 9 workshops in the period 2012–2015. On this basis the main forest management goal and forest development priorities on the territory of Velingrad municipality were discussed and formulated. The results of issues analysis shows that the biggest numbers of issues are intended to forest regulation improvement and political pressure on forest management decreasing, forest management improvement in a transparency environment. On the next places are the problems concerning forest professional training and personal forest education, forest regulation for forest protection improvement, incl. biodiversity and landscape protection, forest business development environment improvement. The process of forest development plan elaboration on the municipality level is strongly supported by stakeholders as a good practice for problems and conflicts solving during the planning process. This kind of planning intended to harmonize on municipality level strategic documents on national and regional level with stakeholder's issues.

Key words: strategic forest planning, multifunctional forest planning, forest planning monitoring, forest development plan.

Г.7.13. **Ivanov, I.** Problems of reindustrialisation in depressive regions: case of Bulgaria. *8th International Scientific Conference "Business and Management 2014"*. VGTU. Vilnius. Lithuania. 2014. pp. 511–518. doi: <http://dx.doi.org/10.3846/bm.2014.062>.
[http://www.bm.vgtu.lt/index.php/bm/bm_2014/search/authors/view?firstName=Ivanov&middleName=&lastName=Ivanov&affiliation=University%20of%20Forestry%20%20Sofia%20C%20Bulgaria&country=BG].

Abstract: The depressive regions are one of the main factors of regional inequality. The solving of problems of depressive regions would reduce regional

disparities. The reindustrialisation of these regions is a key for stopping of depopulation, increasing of production, improving of living condition. In article are presented results obtained by research of the depressive regions and the problems that concomitant the process of reindustrialisation in old industrial areas in Bulgaria. There are proposed approaches to improve of business conditions in these territories, to attract investors, to effective using of natural and human resources.

Keywords: regional development, regional policy, reindustrialisation, depressive region, old industrial region.

Проблеми на реиндустриализацията в депресивни региони: случай на България

Резюме: Депресивните региони са един от основните фактори на регионалното неравенство. Решаването на проблемите на депресивните региони би намалило регионалните различия. Реиндустриализацията на тези райони е ключ за спиране на обезлюдяването, увеличаване на производството, подобряване на условията на живот. В статията са представени резултатите от изследванията на депресивните райони и проблемите, които съпътстват процеса на реиндустриализация в старите индустриални зони в България. Анализирани са дела на индустриалния сектор на макро, измерен чрез брутната добавена стойност, на мезо ниво по статистически райони, на микро ниво – ниво област. Определен е коефициента на вариация на брутната добавена стойност по статистически райони за периода 2009–2011 година. Предложени са подходи за подобряване на бизнес условията в тези територии, за привличане на инвеститори, за ефективно използване на природните и човешките ресурси.

Ключови думи: регионално развитие, регионална политика, реиндустриализация, депресивен регион, стар индустриален регион.

Г.7.14. Paligorov, I., **Ivanov, I.**, Dragozova-Ivanova, E., Kovacheva, S. Ecosystem of the Forest Landscape and Conflict of Interests of Stakeholders. *Economics and Business*. vol. 25. 2014. pp. 61–67. ISSN 2255–7337. e-ISSN 2255–8756. doi: <http://dx.doi.org/10.7250/eb.2014.009>. [<https://eb-journals.rtu.lv/article/view/eb.2014.009>].

Abstract: The paper presents the results obtained by means of survey of stakeholders in Teteven Municipality, Bulgaria, from the viewpoint of use of forests and forest recourses. The main ecosystem services divided into wood products (timber production, fuel wood and biomass), supporting services (biodiversity maintenance, water quality, tourism, hunting and recreation), and non-wood forest products relevant for the object of the present research are analysed. The conflicts of interests are identified considering stakeholders united into groups of “environmentalists”, “entrepreneurs”, “stewards” and “citizens”.

Keywords: ecosystem, management, forest landscapes, Teteven, Bulgaria, INTEGRAL.

Екосистемата на горския ландшафт и конфликта на интереси на заинтересованите страни

Резюме: В статията са представени резултатите, получени чрез проучване на заинтересованите страни в община Тетевен, от гледна точка на използването на горите и горските ресурси. Анализирани са основните екосистемни услуги, разделени на дървесни продукти (производство на дървесина, дърва за огрев и биомаса), поддържащи услуги (поддържане на биоразнообразието, качество на водите, туризъм, лов и отдих), както и недървесни горски продукти, свързани с предмета на настоящото изследване. Изследвано е значението на горските продукти и услугите от горските екосистеми в момента на проучването и след 10 години. Конфликтите на интереси се идентифицират, като се има предвид, че заинтересованите страни са обединени в групи от „природозащитници“, „предприемачи“, „горски служители“ и „граждани“. Установени са потенциалните източници на конфликти, които са свързани със състоянието на гората и структурата на насажденията, влиянието на климата върху горите и появата на защитени видове и свързани екосистеми.

Ключови думи: екосистема, управление, горски пейзажи, Тетевен, България, ИНТЕГРАЛ.

Г.7.15. Paligorov, I., Kovacheva, S., Dragozova-Ivanova, E., **Ivanov, I.** Structural analysis and influence of key factors in the forest landscape management in Yundola. *Xth International Scientific Conference on Economics and Management of Innovations – Modern Theories and Practices*. Scientific Proceedings. Varna. Bulgaria. 2014. стр. 92–100. ISBN 987-619-7026-08-5.

Abstract: This paper describes one stage in the scientific case study, analysis of alternatives for sustainable management of forest landscapes on the basis of selected objects. In second step it was described of alternative future manifestations. Identified factors with varying degrees of influence on expert assessment were range in the following groups: environmental, social, economic, technological and political. Parameters were set to amend various factors and the strength of their influence. In this way it was possible can evaluate how well every single manifestation goes together with the manifestations of all other elements of the scenarios for case study area.

Key words: key factors, forest landscapes, policy, sustainable management, INTEGRAL.

Структурен анализ и влияние на ключови фактори в управлението на горския ландшафт в Юндола

Резюме: В статия са представени резултати, свързани с етап от проект „Интегрирано ориентирано към бъдещето управление на европейските горски ландшафти (INTEGRAL)“. Анализирани са алтернативи за устойчиво управление на горските ландшафти в един от обектите на проучването – Юндола, и са описани алтернативни бъдещи прояви. На базата на експертни оценки са идентифицирани факторите, влияещи на управлението на горските ландшафти в

Юндола. Факторите са обединени в четири групи –екологични, социални, икономически, технологични и политически, и е определено нивото им влияние – макро, мезо и микро. Разработена е матрица за степента на влияние на факторите помежду им. Въз основа на генерираната с помощта на специализиран софтуер активно-пасивна карта е установено влиянието на факторите в обекта на изследването и е оценено проявлението на отделния фактор от проявленията на останалите фактори за горските ландшафти в Юндола.

Ключови думи: ключови фактори, горски пейзажи, политика, устойчиво управление, ИНТЕГРАЛ.

Г.7.16. Paligorov, I., Kovacheva, S., Dragozova-Ivanova, E., **Ivanov, I.** Key factors in the forest landscape management - parameters of their change and degree of influence. *XII International Scientific Conference „Management and Engineering ’14”*. Conference proceeding. June 22–25, 2014. Sozopol. Bulgaria. vol. 1. 2014. pp. 64–72. ISSN 1310–3946. ISSN 1314–6327.

Abstract: This paper describes one stage in the scientific case study, analysis of alternatives for sustainable management of forest landscapes on the basis of selected objects. In second step it was described of alternative future manifestations. Identified factors with varying degrees of influence on expert assessment in the following groups: environmental, social, economic, technological, political. Parameters were set to amend various factors and the strength of their influence. In this way it was possible can evaluate how well every single manifestation goes together with the manifestations of all other elements of the scenario.

Key words: key factors, forest landscapes, policy, sustainable management, INTEGRAL.

Ключови фактори в управлението на горския ландшафт - параметри на тяхната промяна и степен на влияние

Резюме: Статия е етап от научното изследване в рамките на проект „Интегрирано, ориентирано към бъдещето управление на европейските горски ландшафти (INTEGRAL)” и в нея са анализирани на алтернативи за устойчиво управление на горските ландшафти в Тетевен. Идентифицирани са факторите, които влияят на устойчивото управление. Факторите са обединени в четири групи – екологични, социални, икономически, технологични и политически, и е определено нивото им влияние – макро, мезо и микро. Разработена е матрица за степента на влияние на факторите помежду им. Въз основа на генерираната с помощта на специализиран софтуер активно-пасивна карта е установено влиянието на факторите в обекта на изследването и е оценено проявлението на отделния фактор от проявленията на останалите фактори за горските ландшафти в Тетевен.

Ключови думи: ключови фактори, горски пейзажи, политика, устойчиво управление, ИНТЕГРАЛ.

Г.7.17. Paligorov, I., Kovacheva, S., Dragozova, E., **Ivanov, I.** Scenarios of development of Teteven forest landscape. *Journal of Management and Sustainable Development*. vol. 45. issue 2. 2014. pp. 20–26. ISSN 1311–4506. [<http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues.html>].

Abstract: The paper presents scenarios of forest management. Objects of interest are two typical forest landscapes in Bulgaria. The results were obtained by modelling of environmental, social, economic, technological and political factors. It is done an evaluation of the impact of each of the identified factors which have significantly affected on the management scenario. Parameters were set to amend various factors and the strength of their influence. In this way it was possible can evaluate how well every single manifestation goes together with the manifestations of all other elements of the scenario. The research is a stage of the INTEGRAL project.

Key words: management, forest landscapes, scenarios.

Сценарии на развитие на горските ландшафти в Тетевен

Резюме: Представени са сценарии за управление на горите. Обект на изследване е едни от два характерни за България горски ландшафта. Резултатите са получени чрез моделиране на екологични, социални, икономически, технологични и политически фактори. Направена е оценка на въздействието на всеки от идентифицираните фактори, които оказват значително влияние върху разработените управленски сценарии – „Без управление (теоретичен)“, „Екологичен и по-близо до природата“, „Традиционно управление (управление по обичайния начин)“ и „Максимална потенциална изгода“. Факторите са подбрани така, че да дадат възможност да се изследва силата на тяхното влияние и да се оцени доколко всяка отделна проява върви заедно с проявленията на всички други елементи на сценария. Изследването е етап от проекта INTEGRAL.

Ключови думи: управление, горски пейзажи, сценарии.

Г.7.18. Ковачева, С., Дичева, М., **Иванов, И.** Анализ на дейността на туристическите информационни центрове. *Управление и устойчиво развитие*. том 48. бр. 5. 2014. стр. 35–40. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: Проведено е изследване на дейността на туристическите информационни центрове в България. Формиран е комплекс от критерии и показатели за оценка на логистичното обслужване в този тип центрове от системата на туризма. Изследването е проведено въз основа на електронни бази данни и обобщени данни за туристическия поток към туристически информационни центрове в няколко български града. Анализът на дейността им е проведена чрез моделите на системи за масово обслужване, широко приложими за прогнозиране поведението на обслужващи системи в логистиката. Въз основа на резултатите от изследването е оценено логистичното обслужване на потока от туристи в тези центрове, направени са препоръки към

туристическо предлагане и е формиран обобщен структурен модел на дейността на туристическите центрове.

Ключови думи: моделиране, логистично обслужване, оценяване, системи за масово обслужване (СМО).

Analysis of the activity of tourist information centers

Abstract: A study of the activity of the Tourist Information Centres in Bulgaria was held. Set of criteria and indicators for assessing the logistic service in this type of centres in tourism was formed. The study was conducted based on electrons databases and aggregated data for the tourist flow to the tourist information centres in several Bulgarian cities. Analysis of their activity is carried out by models of queuing systems, widely applied for forecasting the behaviour of logistics systems service. Based on the results of analysis were assessed logistic services of the flow of tourists in these centres. The specific application of queuing systems for modelling tourism demand was established and was formed general structural model of the tourist activity centres.

Key words: modelling, logistics service, evaluation, queuing systems (QS).

Г.7.19. **Ivanov, I.** The Bulgarian economy in view of the global reports. *Правовые и управленческие проблемы деятельности государства и хозяйствующих субъектов. Российский и международный опыт.* Материалы VIII Международной научно-практической конференции 2013. Москва. Интеграция. 2013. pp. 295–312. ISBN 978-5-4465-0325-4.

Abstract: The image of the country and the region influences on decision making for business projects. The managers very often watch closely the rating lists of economies published in global reports. In paper is reviewed a results of researches published in Doing Business, The World competitiveness yearbook and The Global Competitiveness Report. Bulgarian economy is compared to similar and to close located economies that are competitors to Bulgaria. The advantages and disadvantages of Bulgaria are presented by a short description of some of often used business procedures and most important taxes and fees.

Key words: competitiveness, Global reports, business management, business environment.

Българската икономика според глобалните доклади

Резюме: Образът на страната и региона влияе върху вземането на решения за бизнес проекти. Мениджърите често наблюдават отблизо рейтинговите списъци на икономиките, публикувани в глобални доклади. В статия са разгледани резултатите от проучвания, публикувани в справочниците: „Правене на бизнес“, „Световен годишник на конкурентоспособността“ и „Доклад за глобалната конкурентоспособност“. Българската икономика се сравнява със сходни и с близко разположените икономики, които са конкуренти на България. Предимствата и недостатъците на България са представени с

кратко описание на някои от често използваните бизнес процедури и най-важните данъци и такси.

Ключови думи: конкурентоспособност, глобални доклади, управление на бизнеса, бизнес среда.

Г.7.20. Dragozova-Ivanova, E., **Ivanov, I.**, Kovacheva-Veleva, S., Paligorov, I. Impact of the demographic factors on the management of forest landscapes in Teteven area. *XIV Научно-практическа конференция „Предпоставки и възможности за индустриален растеж в България“, посветена на 65 годишнината на катедра „Индустриален бизнес“ УНСС-София.* Сборник с доклади. Издателски комплекс – УНСС. 2013. 4–5 октомври 2013. УОБ–УНСС. с. Равда. стр. 131–143. ISBN 978-954-644-494-3.

Abstract: In paper are analysed results obtained by work on International Scientific Project for Future-Oriented Management of Forest Landscapes INTEGRAL. The demographic situation in Teteven area is analysed for the period from 1956 to 2013 in the fields: number of population; gender and age structure, proportion of urban and rural population. The demographic development in municipality Teteven is compared by the demographic development in Lovech district and in the Bulgaria. The results are generalised by SWOT analyse.

Key words: demographic situation, management, forest landscapes, Teteven, Bulgaria, INTEGRAL.

Влияние на демографските фактори върху управлението на горските ландшафти в района на Тетевен

Резюме: В статията са анализирани резултати, получени от работата по Международния научен проект „Интегрирано ориентирано към бъдещето управление на европейските горски ландшафти (INTEGRAL)“. Предмет на изследването е демографската ситуация в района на Тетевен, анализираният период е от 1956 до 2013 г. Проучени са: броят на населението; половата и възрастовата му структура; делът на градското и селското население. Демографското развитие в община Тетевен се сравнява с демографското развитие в област Ловеч и в България. Резултатите са обобщени чрез SWOT анализ.

Ключови думи: демографска ситуация, управление, горски пейзажи, Тетевен, България, ИНТЕГРАЛ.

Г.7.21. Paligorov, I., Kovacheva, S., Dragozova-Ivanova, E., **Ivanov, I.** Behaviour of stakeholders during the formulation and implementation of policy in the forest sector. *XI International Scientific Conference „Management and Engineering '13“.* Conference proceeding. June 23–26, 2013. Sozopol. Bulgaria. vol. 1. 2013. pp. 69–79. ISSN 1310–3946. ISSN 1314–6327.

Abstract: The paper presents a part of trans-interdisciplinary research project INTEGRAL, related to the management of forest landscapes. The purpose of this

study is to examine the behaviour of stakeholders during the formulation and implementation of policy in the forest sector. In the paper are presented results on the behaviour of stakeholders in Teteven municipality in Bulgaria. As part of the conceptual framework of the research are examined attitudes of the participants in the use of forest landscapes and their opinion to the work of the institutions.

Key words: stakeholder, forest sector, policy, behaviour, INTEGRAL.

Поведение на заинтересованите страни по време на формулирането и прилагането на политиката в горския сектор

Резюме: В статията е представена част от международния интердисциплинарния изследователски проект INTEGRAL, свързан с управлението на горските ландшафти. Целта е да се изследва поведението на заинтересованите страни при формулирането и прилагането на политиката в горския сектор. Представени са резултати за поведението на заинтересованите страни в община Тетевен. Като част от концептуалната рамка на изследването се разглеждат нагласите на участниците в използването на горските ландшафти и тяхното мнение за работата на институциите. Установени са: нивата на споделяне на информация, формалните и неформалните споразумения; приоритетите при споделяне на информация в настоящето и след 10 години; степента на конфликти между заинтересованите лица; склонността за приемане на сътрудничество в случай на възможност за създаване на местни партньорства за подобряване на управлението на горските земи в района; дейностите, които заинтересованите лица извършват в горските територии. Въз основа на анализа са определени най-влиятелните заинтересовани лица в района на Тетевен.

Ключови думи: заинтересована страна, горски сектор, политика, поведение, INTEGRAL.

Г.7.22. Стоенчев, Н., Дичев, П., **Иванов, И.** Проучване на възможностите за осигуряване на устойчива фирмена конкурентоспособност в дърводобива. *Управление и устойчиво развитие*. том 42. бр. 5. 2013. стр. 38–46. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: Изследването е посветено на разкриване на пътища за постигане на устойчива конкурентоспособност на дърводобивните фирми в дългосрочен аспект. Мотивите за него са неудовлетворителните равнища на показателите, изчислени по статистически данни, които характеризират текущата конкурентоспособност. Анализирани са резултатите от анкетно проучване, проведено с мениджъри на дърводобивни фирми, осъществяващи стопанска дейност в компактен географски район. Анализираната информация включва: самооценка на мениджърите относно тяхната специална теоретична подготовка, управленски опит и умения за работа с компютърни технологии; експертни оценки за значимостта на някои фактори, влияещи върху фирмената конкурентоспособност; становища относно начините за подобряване на икономическите резултати в дългосрочен аспект. Направени са изводи, разкриващи: 1. Потребност от: по-интензивен обмен на информация между държавните и частните стопански субекти в дърводобива; продължаващо

обучение на мениджърите във връзка с подготовката на тръжната документация; професионално обучение на работниците и др. 2. Възможности за: по-прецизно и справедливо определяне на началните тръжни цени с помощта на електронни технологии; стимулиране на публично-частното партньорство чрез създаване на клъстери и др.

Ключови думи: дърводобив, конкурентоспособност, информационна система, производствени разходи.

Research on the opportunities for ensuring sustainable company competitiveness in logging

Abstract: This research is devoted to finding new ways for achieving sustainable competitiveness for logging companies in the long run. The reasons for this paper are the unsatisfactory levels of the indicators estimated by using statistical data characteristic of current competitiveness. The study analyzes the results of a survey conducted among managers of logging companies operating in small geographic areas. The analyzed information includes: the managers' self-assessment regarding their specific theoretical knowledge, managerial experience and computer technology skills; expert judgement on the importance of some factors influencing companies' competitiveness; opinions on the ways for improving the economic results in the long run. The study makes the following inferences and constitutes: (1) The necessity for: more intensive exchange of information between public and private economic operators in logging; ongoing training of managers in connection with the preparation of tender documents, vocational training of workers, etc. (2) The possibility for: more accurate and fair determination of the initial tender prices using electronic technologies, promoting public-private partner-ships by establishing clusters, etc.

Key words: forestry, competitiveness, information system, production expenses.

Г.7.23. **Ivanov, I.** The impact of economic crisis over the regional competitiveness in Bulgaria. *Trends in Economics and Management for the 21st Century*. International Conference. September 20–22, 2012. Brno. Czech Republic. ISBN 987-80-214-4581-9. (available on CD).

Abstract: The goal of the present research is to analyze the impact of economic crisis at the regional level and to estimate the distinctions in regional development. The object of the study is regions classified as level NUTS 3 according to EU legislation. The impact of the economic crisis is evaluated by changing of the index of regional competitiveness. It is used a methodology where the index of the competitiveness is a distance from each region, as a point of N-dimensional space with coordinates which definite by the values of indicators for the studied district, to the hypothetical district which coordinates are definite by the best values of used indicators for all districts. The index is calculated by 10 indicators published at the website of the National Statistical Institute in Bulgaria in the section for regional statistical data. The indicators concern: firstly, the market size measured by indicators of population density, natural increase and turnover per capita; secondly,

the quantity and quality labour resources, respectively, measured by the rate of employed persons, the share of working-age population with higher education and the share of the population using the Internet; thirdly, the competitiveness of the economy, determined by the expenditure on acquisition on tangible fixed assets, foreign direct investment, productivity and gross domestic expenditure on research and development activity per a person engaged in research and development. The indicators are selected by level of significance for regional economy. A part of them are very sensibility from changes in the economic situation. This for example are the expenditure on acquisition on tangible fixed assets, foreign direct investment and etc. The research presents results for the index of competitiveness of the regions in Bulgaria from 2004 to 2010 which confirm the thesis that districts with high level of the quality of employed persons and tendency to not decreasing expenditure on acquisition on tangible fixed assets and expenditure in research and development activities are more competitiveness and the economic crisis is with has less effect to them. The results show: continuous decreasing of the competitiveness in 2010 in compare in 2009; not significant changes in the places of most of regions (practical the first twelve regions are the same for whole period of 2004 to 2010 with little exceptions and these are the major cities in Bulgaria, where are concentrated the foreign direct investments, which make expenditure for research and for acquisition on tangible fixed assets); the regions with low level of the index of competitiveness are characterises with tendency of depopulation, low productivity and turnover per capita; regions with no foreign direct investment or they are very small; regions with old-fashion machine and equipment, not economical, not energy efficient and etc. This is precondition for continuous increasing of regional imbalance in Bulgaria for solving that is necessary active government policy toward to regions and focused to: increasing of company competitiveness by using more effective and more efficiency of EU funds; encouraging firms, households and public sector for adopting new energy efficiency technologies and using renewable resources; stimulating of research and inventions and ensuring of good conditions for localisation of this activities in regions with low or moderate competitiveness.

Keywords: Competitiveness, regional development, regional policy, economic crisis, Bulgaria.

Въздействието на икономическата криза върху регионалната конкурентоспособност в България

Резюме: Целта на изследването е да се анализира въздействието на икономическата криза на регионално ниво и да се оценят разликите в регионалното развитие. Обект на проучването са регионите, класифицирани като ниво NUTS 3 съгласно законодателството на ЕС. Въздействието на икономическата криза се оценява чрез промяна на индекса на регионалната конкурентоспособност. Използва се методология, при която индексът на конкурентоспособността е разстояние от всеки регион, като точка на N-мерното пространство с координати, които са определени от стойностите на индикаторите за изследваната област, до хипотетичния район, чиито координати са определени от най-добри стойности на използваните показатели за всички области. Индексът се изчислява по 10 показателя, публикувани на

интернет страницата на Националния статистически институт в България в раздел за регионални статистически данни. Показателите се отнасят до: първо, размерът на пазара, измерен чрез показатели за гъстота на населението, естествен прираст и оборот на човек от населението; второ, количеството и качеството на трудовите ресурси, съответно измерени от процента на заетите лица, дела на населението в трудоспособна възраст с висше образование и дела на населението, използващо интернет; на трето място, конкурентоспособността на икономиката, определена от разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, чуждестранните преки инвестиции, производителност и разходите за научноизследователска и развойна дейност на лице, ангажирано с научноизследователска и развойна дейност. Показателите са подбрани по ниво на значимост за регионалната икономика. Част от тях са много чувствителни към промените в икономическата ситуация. Това са например разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, чуждестранните преки инвестиции и др. Изследването представя резултати за индекса на конкурентоспособността на регионите в България от 2004 до 2010 г., които потвърждават тезата, че областите с високо ниво на качество на заетите лица и тенденцията към ненамаляване на разходите за придобиване на материални дълготрайни активи и разходи в изследователска и развойна дейност са по-конкурентоспособни и икономическата криза е с по-слаб ефект за тях. Резултатите показват: непрекъснато намаляване на конкурентоспособността през 2010 г. в сравнение през 2009 г. ; незначителни промени в местата на повечето региони (практически първите дванадесет региона са еднакви за целия период от 2004 до 2010 г. с малки изключения и това са големите градове в България, където са концентрирани чуждестранните преки инвестиции, които правят разходи за изследвания и придобиване на дълготрайни материални активи); регионите с ниско ниво на индекс на конкурентоспособност се характеризират с тенденция на обезлюдяване, ниска производителност и оборот на човек от населението; региони без чуждестранни преки инвестиции или много малки; региони със стари машини и оборудване, които не са икономични, не са енергийно ефективни и др. Това е предпоставка за непрекъснато повишаване на регионалния дисбаланс в България за решаване на необходимата активна държавна политика към регионите и фокусиране върху: повишаване на конкурентоспособността на фирмите чрез използване на по-ефективни и по-ефективни фондове на ЕС; насърчаване на фирмите, домакинствата и публичния сектор за приемане на нови технологии за енергийна ефективност и използване на възобновяеми ресурси; стимулиране на научни изследвания и изобретения и осигуряване на добри условия за локализация на тези дейности в райони с ниска или умерена конкурентоспособност.

Ключови думи: конкурентоспособност, регионално развитие, регионална политика, икономическа криза, България.

Г.7.24. Палигоров, И., **Иванов, И.**, Българенски, Ц. Някои аспекти на икономическата криза в горското стопанство. *IX Международна научна конференция „Мениджмънт и инженеринг ‘ 11”*. Доклади от конференция. 19–22 юни 2011. Созопол, България. том 2. 2011. стр. 916–928. ISSN 1313–7123.

Резюме: В статията са представени най-съществените аспекти на проявлението на кризата в горското стопанство на България. Периодът на изследването е 2007-2010 г. Анализирани са: приходите на държавните горски и държавните ловни стопанства; измененията в тяхната структура за периода; измененията на средните разходи за добив на дървесина спрямо предходната година за изследвания период; измененията в обемите на продажби общо за страната и по регионални управления на горите (РУГ); средните продажни цени по РУГ и техните изменения; изпълнението на приходите за 2010 г. Формулирани са най-важните възможни подходи и насоки за действие за преодоляване на последствията от кризата и усъвършенстване на управлението на горското стопанство.

Ключови думи: горска политика, икономическа криза.

Some aspects of economic crisis in forestry in Bulgaria

Abstract: Some aspects of economic crisis of Bulgarian forestry were presented. The survey period was 2007–2010. The revenues of state forestry and state hunting forestry; changes in their structure for the period; changes in average wood production costs in compare of the previous year in the studied period; changes in the total sales volumes for the country and by regional forestry districts; the average selling prices by the regional forestry districts and their changes; implementation of the revenue for 2010 year were analyzed. The most important possible approaches and action lines were formulated to address the consequences of the crisis and improve forest management. The main fields for actions and elements of necessity to change contemporary forest policy were pointed out.

Key words: forest policy, economic crisis.

Г.7.25. **Иванов, И.** Профил на туристите в България. *Управление и устойчиво развитие*. том 28. бр. 1. 2011. стр. 133–138. ISSN 1311–4506. [http://oldweb.ltu.bg/jmsd/issues_bg.html].

Резюме: Въз основа на данни на Националния статистически институт е направен профил на чуждестранните туристи по отношение на: предпочитано време, цел на пътуването, място за нощувки, продължителност на престоя и националност. Изследвана е структурата на посещенията на чуждестранните туристи по месеци и по държави за 2010 г. Анализира ни са структурата на нощувките на чужденците по статистически райони и по области, броя на реализираните нощувки от един чужденец по статистически райони и по области, приходите от един чужденец по области. Характеризиран е образът на чуждестранния турист в България: гражданин на Европейска страна (Румъния, Гърция, Македония, Турция, Германия, Русия, Великобритания, Полша), предпочитащ да посети страната през лятото, по-скоро с цел почивка или

екскурзия, отколкото туризъм и силно влияещ се от цената на нощувката при избора на място и продължителност на престоя. Направена е оценка за потенциала на регионите за развитие на туризма. Посочени възможностите за развитие на туристическия сектор и решаване на част от регионалните проблеми чрез разработването на нови туристически продукти и разнообразяването на съществуващите с цел по-равномерно привличане на туристи през годината; разработване на нови пакети, привлекателни за навлизане на нови туристически пазари; стимулиране на партньорството и сътрудничеството между общините и областите с цел разработване на съвместни продукти; насърчаване на доброволческата работа на местното население.

Ключови думи: туризъм, профил на туристите, регионални проблеми, туристически потенциал.

Profile of tourists in Bulgaria

Abstract: On the base of data of the National Statistical Institute was done a profile of foreigner tourists according to favourite place and preferred time for tourism and travellers' costs. In article is estimated the potential for tourism development in the regions. As conclusions are mentioned the possibilities of development of tourism and solve part of the regional problems.

Key words: tourism, profile of tourists, regional problems, tourism potential.

Г.7.26. **Ivanov, I.** Index of Competitiveness of the region in Bulgaria. *The 6th International Scientific Conference "Business and Management 2010"*. Selected paper. vol. II. 2010. VGTU Publishing House "Technika". pp. 619–626. ISSN 2029–4441. ISSN 2029-428X (CD). doi: <http://dx.doi.org/10.3846/bm.2010.082>.

Abstract. The regional difference and imbalances are a serious impediment to sustainable development of Bulgaria. Assessing the competitiveness of regions is important for an effective and efficient regional policy. Arranging of the regions is a prerequisite for investors: private and state, local and foreign to achieve predefined objectives. The used method is based on official statistics data and helps to identify the main socioeconomic problems of individual regions, allows comparing areas and determining their deviation from the average national level.

Keywords: competitiveness index, regional policy, Bulgaria, method for evaluation.

Индекс на конкурентоспособността на региона в България.

Резюме: Регионалните различия и дисбалансите са сериозна пречка за устойчивото развитие на България. Оценката на конкурентоспособността на регионите е важна за ефективна и ефикасна регионална политика. Класирането и подреждането на регионите е предпоставка за инвеститорите – частни и държавни, местни и чуждестранни, да постигнат на предварително определените си цели. Използваният метод се основава на данни от официалната статистика и спомага за идентифициране на основните социално-

икономически проблеми на отделните региони, позволява сравняване на области и определяне на тяхното отклонение от средното национално ниво. Конкурентоспособността на регионите в България е определена за 2007 и 2008 г. чрез използването на комплексен показател.

Ключови думи: индекс на конкурентоспособността, регионална политика, България, метод за оценка.

Г.7.27. Попова, Б., Гергова, И., Георгиева, Ц., Вълчева, Ц., **Иванов, И.**, Ковачева, С. Нестинарството – възможност за разширяване на туристическото предлагане в полите на Странджа планина. *Годишник за студентски научни изследвания „Управление и устойчиво използване на биологичните ресурси“*. том 3. бр. 2. 2010. Издателска къща при Лесотехническият университет. София. стр. 63–70. ISSN 1314–5266.

Резюме: Танците върху нагорещена жарава се практикуват в много страни. В Италия хора ходят боси по огъня. В Япония, Китай, Алжир и Мароко традицията на стъпване по нагорещена жарава не изчезва. Танците по огъня владеят и шамани от Африка, Америка и Мала Азия. България със своето село Българи обаче остава „столицата“ на една незабравена през вековете традиция. Играта в огъня в полите на Странджа планина вече е вписана в представителния списък на ЮНЕСКО с нематериалното културно наследство на човечеството. „Нестинарят се ражда“ – казват просветените – „Това не се учи. Бог те избира.“ Този обичай е уникален и почти непознат, въпреки че съществува в сърцето на Европа в продължение на векове. Нестинарството предизвиква изключителен интерес у хора, дошли да посетят страната ни и да се запознаят с традициите и обичаите на народа ни. Той също така е и една възможност за разширяване на спектъра от форми на туристическо предлагане в региона.

Ключови думи: нематериално културно наследство, нестинарство, традиции, Странджа.

Fire-dancing – opportunity for extension of tourist demand at the foot of the Strandja mountain

Abstract: Dancing on a glowing ember is practising in many countries. In Italy, for example some people walk barefoot on a fire. In other countries like Japan, Algeria and Morocco stepping on a glowing ember is a tradition, practicing in our days. Dancing on the fire is a possessing of shamans from Africa, America and Malaysia. However the Bulgarian's village – Bulgari is „the capital“ of one unforgettable, down the ages tradition. Fire game, at the foot of the mountain is entered in UNESCO's list of humanity's immaterial culture heritage. „The fire dancer is birth within!“ – says teacher – „This is not a thing you can learn! God choose you!“. This custom is unique and almost unknown although is exciting in the heart of Europe during centuries. Fire dancing provokes unusually interest for people, who visited our country to meet Bulgarian nation's customs and traditions. It is also a opportunity for extension of different forms of tourist demand in this region.

Key words: immaterial culture heritage, fire-dancing, traditions, Strandja mountain.

Г.7.28. **Ivanov, I.** The problems of the Major Cities in Bulgaria Connected with Internal and External Migration. In: Migration and Citizenship: the role of the metropolis in the European Union process of enlargement. *Ricerche e Studi*. vol. 20. 2009. Societa' Goegraica Italiana. Roma. Italia. pp. 153–162. ISBN 978-88-88692-47-0.

Abstract: The paper discusses the problems caused by the internal and external migration in Bulgaria, in particular in the major cities and the capital. The decisions for managing the migration problems have been made to decrease the negative influence of these processes on the quality of human life as well as on the environment and the business.

Key words: internal and external migration, major cities, Bulgaria, problems.

Проблемите на големите градове в България, свързани с вътрешната и външната миграция

Резюме: В статията се разглеждат проблемите, предизвикани от вътрешната и външната миграция, и тяхното влияние върху градовете в България. Обект на изследването са големите градове и столицата. Периодът на изследване е 1990–2006 г. Проучени са характерните особености на вътрешната и външната миграция в България. Анализирани са показателите: заселванията, изселванията, нетната миграция общо за страната и по населени места, лицата, нуждаещи се от защита и лицата със статус на бежанци. Изведени са основните проблеми: проблеми на пазара на труда със заетостта и заплащането на труда, социални-битови проблеми, проблеми, свързани със социалната сфера – здравеопазване, образование и друг, проблеми, свързани с културата на общуването и други. Предложени са решения за управление на миграционните проблеми и насочени към намаляване на негативното влияние на тези процеси върху както върху качеството на човешкия живот, така и върху околната среда и бизнеса.

Ключови думи: вътрешна и външна миграция, големи градове, България, проблеми.

Г.7.29. Палигоров И., **Иванов, И.**, Величкова, Е. Изследване върху потенциала на горите в РДГ Пазараджик. *Научно-техническа конференция „Иновации в горската промишленост и инженерния дизайн“*. Сборник научни доклади. 14–16 ноември 2008. Юндола, България. Авангард Прима, София. 2009. стр. 120–125. ISBN 978-954-323-538-4. [<http://inno.itu.bg/>].

Резюме: Представени са данни за изменение на по-важните показатели за характеризиране на потенциала на горите на територията на РДГ Пазараджик, като суровинна база за развитие на дървообработващата и мебелната промишленост за периода 1995–2005. Анализирани са измененията на общата горска площ и на запаса на горите; динамиката на структурата на запаса по класове на възраст; динамика на структурата на площта по класове на възраст;

броя фирми от горската промишленост по общини. Обобщени са по-важните изводи и е представена визия за очакваното изменение на потенциала и ползването от обла дървесина на територията на РДГ Пазарджик за периода до 2010.

Ключови думи: потенциал на горите, ползване на обла дървесина

Investigation on forest potential of Regional Forest District Pazardzhik

Abstract: The data for main criteria forest potential characteristics change as a base for woodworking industry development on the territory of Regional Forest District Pazardzhik are presented. The main issue and the vision for expected change of forest potential and of round wood production on the territory of Regional Forest District Pazardzhik in the period of 2010 are pointed out.

Key words: forest potential, round wood production.

Г.7.30. **Ivanov, I.** Conditions for development of alternative tourism in Bulgaria. *49th International Scientific Conference of Riga Technical University "The Problems of development of national economy and entrepreneurship". RTU Scientific Conference on Economics and Entrepreneurship (SCEE' 2008)*. Conference Proceedings. RTU Publishing House. Riga. 2008. ISBN 978-9984-32-567-5. (available on CD).

Abstract: The alternative tourism is becoming more and more popular in recent years on a world scale. Bulgaria, as a country, which has made tourism development its priority, is also undertaking steps for its development and popularization as well. The expected benefits include diversification of the offered tourist product and attraction of new categories of tourists, establishment of prerequisites for a more balanced distribution of the flow of tourists across the territory of the country, decreasing the seasonal character of the offered tourist product, creation of new jobs, diversification and improvement of competitiveness of local economy, increasing of revenues, suspension of depopulation of some regions, and others, which, in the long run, will lead to decreasing the interregional differences. The article evaluates the conditions for the development of the alternative tourism in the country on a local level. It aims at establishing whether the municipalities dispose of an established infrastructure, so that a quality and versatile tourist product could be offered.

Key words: alternative tourism, Bulgaria, conditions for development, competitiveness.

Условия за развитие на алтернативен туризъм в България

Резюме: Алтернативният туризъм става все по-популярен през последните години в световен мащаб. България, като страна поставила развитието на туризма в свой приоритет, също предприема стъпки за развитието и популяризирането му. Очакваните ползи са разнообразяване на предлагания туристически продукт и привличане на нови категории туристи, създаване на предпоставки за по-равномерно разпределение на туристопотока на територията на страната, намаляване на сезонния характер на предлагания

туристически продукт, създаване на нови работни места, диверсифициране и подобряване на конкурентоспособността на местната икономика, увеличаване на приходите, спиране на обезлюдяването на отделни региони и други, които в крайна сметка да доведат до намаляване на междурегионалните различия. В статията се прави оценка на условията за развитието на алтернативния туризъм в страната на местно ниво. Целта е да се установи доколко в общините има изградена инфраструктура, за да се предложи качествен и разнообразен туристически продукт. Анализирани и оценени са условията и ресурсите за развитие на алтернативния туризъм на национално и местно ниво, като са проучени: природните условия и ресурси, инфраструктурата, населението и трудовите ресурси. По критериите национален парк, пещери с дължина над 2 км, манастири, обекти, включени в списъка на Световното културно наследство, обекти, включени в списъка на 100-те Национални туристически обекти и ловни стопанства са идентифицирани: 27 общини с подходящи условия за развитие на екологичен туризъм; 21 общини – на приключенски и екстремен туризъм; 34 общини – на религиозен туризъм; 61 общини – на културно-исторически туризъм; 41 общини – на ловен туризъм.

Ключови думи: алтернативен туризъм, условия за развитие, общини, България, конкурентоспособност.

Г.7.31. **Ivanov, I.** Tourism potential of Bulgaria. *Problems of development of national economy and entrepreneurship*. Proceedings of the International Scientific Conference. Riga. Latvia. RTU Publishing House. 2007. pp. 81–88. ISBN 978-9984-32-298-5.

Abstract: Almost all strategic documents elaborated and adopted over the recent years in Bulgaria point to tourism as a priority development sector. This is laid down not only in the national plans and operating programs but also in those at regional (district and municipal) level. The purpose of the present survey is to present the potential available to Bulgaria and the regions (districts) for development of the sector of tourism. The object of survey is the districts in Bulgaria, and subject is the natural conditions and resources, the labour force and the tourist infrastructure. Data and publications are used of the National Institute of Statistics. Results from the analysis enable us to outline: the advantages of individual regions one over the other; the fields of cooperation between regions; the trends of their development. One can expect from the realisation of these proposals: a more rational allocation of funds; a more effective utilization of resources; a reduction of regional differences in the field of employment, revenues and development of local economy.

Key words: tourism, regional development, regional policy, Bulgaria.

Туристически потенциал на България

Резюме: Почти всички стратегически документи, разработени и приети през последните години в България, посочват туризма като приоритетен сектор за развитие. Това е заложено не само в националните планове и оперативните програми, но и в тези на регионално (областно и общинско) ниво. Целта на настоящото проучване е да представи потенциала на България и регионите

(областите) за развитие на туристическия сектор. Обект на изследване са областите в България, а предметът са природните условия и ресурси, работната сила и туристическата инфраструктура. Използвани са данни и публикации от Националния статистически институт. Резултатите от анализа дават възможност да се очертаят: предимствата на отделните региони една върху друга; областите на сътрудничество между регионите; тенденциите на тяхното развитие. От реализацията на тези предложения може да се очаква: по-рационално разпределение на средствата; по-ефективно използване на ресурсите; намаляване на регионалните различия в областта на заетостта, приходите и развитието на местната икономика.

Ключови думи: туризъм, регионално развитие, регионална политика, България.

Г.7.32. Ivanova, D., Stoenchev, N., Kovacheva, S., **Ivanov, I.** Evaluation of Competitiveness of Small and Medium-sized Enterprises of the Bulgarian Furniture Industry Sector. *Marketing and trade*. 2007. Zvolen. Slovakia. pp. 96–101. ISBN 987-80-8093-026-4.

Abstract: Analyzing the competitiveness areas of concern of the Bulgarian economy, and considering the views on competitiveness enhancement of furniture enterprises outlined by the European Furniture Manufacturers Federation, this paper presents a methodology for evaluating the competitiveness of the small and medium-sized enterprises (SMEs) of the Bulgarian furniture industry sector. The indicators were selected to allow self-evaluation of enterprises by area: human resources management, marketing strategy, logistic approaches, production efficiency and innovations. The study findings showed that this methodology can be a useful practical tool for furniture enterprises to self-evaluate and improve their results, and to gain competitive advantage.

Key words: competitiveness, evaluation, small and medium-sized enterprises, furniture industry.

Оценка на конкурентоспособността на малките и средни предприятия от българския сектор на мебелната промишленост

Резюме: В статията е представена методология за оценка на конкурентоспособността на малките и средни предприятия на мебелната промишленост в България. Тя се основава на анализ на конкурентните области на българската икономика, вижданията за повишаване на конкурентоспособността на мебелните предприятия, очертани от Европейската федерация на производителите на мебели. Избраните показатели позволяват самооценка на предприятията по области: управление на човешките ресурси, маркетингова стратегия, логистични подходи, производствена ефективност и иновации. Резултатите от проучването показаха, че тази методология може да бъде полезен практически инструмент за мебелните предприятия за самооценка и подобряване на техните резултати, както и за придобиване на конкурентно предимство.

Ключови думи: конкурентоспособност, оценка, малки и средни предприятия, мебелна промишленост.

Г.7.33. **Ivanov, I.** Development of tourism – a possible solution of regional problems in Bulgaria. *Economics and Business*. Scientific Proceeding of Riga Technical University. Economics and Business. Economy: Theory and Practice. 2005. serija 3, sejums 11. pp. 67–71. ISSN 1407-7337.

Abstract: The paper is concerned with tourism as an opportunity for solving regional problems in Bulgaria. To achieve this, the main regional problems to be solved are outlined. An assessment of the country from the point of view of tourism is made using SWOT analysis. The tendencies for the development of tourism as a business are presented through STEP analysis. The positive and negative impact of tourism on a given region is assessed, and recommendations for development of tourism by region type are made.

Key words: tourism, regional problems, Bulgaria, problem regions.

Развитие на туризма – възможност за решаване на регионалните проблеми в България

Резюме: Статията разглежда туризма като възможност за решаване на регионални проблеми в България. За да се постигне това, се очертават основните регионални проблеми, които трябва да бъдат решени. Оценката на страната от гледна точка на туризма се прави чрез SWOT анализ. Идентифицирани са: силните страни на страната за развитие на туризма – благоприятно географско положение, благоприятни климатични условия, богато културно и историческо наследство и други; слабите страни – лошо състояние на инфраструктурата, недостатъчна международна публичност, недостатъчна координация на дейностите между бизнеса и администрацията и други; възможностите – развитие на всички типове нетрадиционен туризъм; комбиниране на традиционни и нетрадиционни форми на туризъм; заплахи – силно конкурентен международен туристически пазар; външни заплахи като тероризъм, атаки и други. Тенденциите за развитие на туризма като бизнес са представени чрез STEP анализ на тенденциите в икономика, социалната сфера, технологиите и политиката. Оценява се положителното и отрицателното въздействие на туризма върху даден регион и се правят препоръки за развитие на туризма по типове региони – високо индустриализирани региони, депресивни региони и региони в индустриален упадък, планински региони, селски региони и гранични региони.

Ключови думи: туризъм, регионални проблеми, България, проблемни региони.

Г.7.34. **Иванов, И.**, Милчев, Р. Приложение на ГИС в обучението по „Регионална икономика“. *Съвременното обучение по икономика и мениджмънт*. Международна научно-практическа конференция. 17–18 юни 2005 г. Правец. Издателство на МВБУ. 2005. стр. 75–80. ISBN 954-9432-05-X

Резюме: Статия разглежда възможностите, който географските информационни системи (ГИС) дават с цел подобряване на обучението по „Регионална икономика“. Оценени са силните и слабите страни на обучението чрез ГИС и приложимостта им в лекционния курс и практическите занятия, въз основа на използването на създаден цифров модел, функциониращ в среда на ГИС, в който са заложили избрани показатели, свързани със социално-икономическото състояние на територията. Използването на ГИС в учебния процес дава възможност да се извършват различни по своя характер анализи и сравнения за територии от различен ранг. Лесната актуализация на първичните данни и възможностите за добавяне на нови параметри позволява обучението да се провежда с реални и актуални данни. Прилагането на информационните технологии позволява обучението по „Регионална икономика“ да се извършва и дистанционно.

Ключови думи: географски информационни системи (ГИС), обучение, регионална икономика, управление, регионални изследвания.

Applying GIS in teaching regional economics at the University of Forestry, Bulgaria

Abstract: The present paper presents the opportunities which the Geographical Information Systems (GIS) allow for improving the training in Regional Economics at the University of Forestry, Bulgaria. The advantages and disadvantages have been evaluated concerning the training through the use of GIS, their applicability in the lecture course and seminars on the basis of a digital model working in GIS environment where selected indices related to the social and economic state of a given territory are used. The use of GIS in the educational process makes it possible to perform various analyses and comparisons of territories of different types. The easy update of data and the option for incorporating new indices allow real and up-to-date data to be used in training. The use of information technologies also makes it possible to provide distance training in Regional economics.

Key words: Geographic Information Systems (GIS), training, regional economics, management, regional research

Г.7.35. Стоенчев, Н., Велушев, М., **Иванов, И.** Проблеми и перспективи при обучението по фундаменталните икономически дисциплини в Лесотехническия университет – София. *Съвременното обучение по икономика и мениджмънт*. Международна научно-практическа конференция. 17–18 юни 2005 г. Правец. Издателство на МВБУ. стр. 200–204. ISBN 954-9432-05-X

Резюме: В статията са представени виждания относно възможностите за решаване на някои общозначими и специфични проблеми при обучението по фундаменталните икономически дисциплини в един университет с много добре

развита структура от факултети и специалности. Направен е опит да се синтезират натрупаните умения в преподаването и да се откликне на настоящите и бъдещите потребности на националното и европейското стопанство от добре подготвени кадри с висше образование, способни да се реализират в пазарна среда. Някои от въпросите са сложни и многоаспектни и по тях са положени основи за градивна дискусия.

Ключови думи: икономика, обучение, качество.

Problems and perspectives of education in fundamental economical disciplines at University of Forestry – Sofia

Abstract: Some points of view about the possibilities of solving some general and specific problems of education in fundamental economic disciplines at an university with well developed structure of departments and specialties are explained in the paper. An attempt has been made to synthesize the accumulated skills in teaching and to respond to the present and future needs of national and European economy from the part of well prepared specialists with college education, capable of acting in market environment. Some of the issues are complex and have many aspects. Basic guiding lines of a meaningful discussion have been marked out for them.

Key words: economics, education, quality.

Г.7.36. **Ivanov, I.,** Ivanova, D. Trends of Insurance Marketing in Bulgaria. *3rd International Conference for Young Researchers*. Volume I. Szent Istvan University. 28–29 September 2004. Godollo.Szent Istvan Egyetemi Kiado. pp. 276–282. ISBN 963-9483-43-5

Abstract: A very important role in the identification of successful management practices in insurance has the marketing of services. The paper presents the results from the primary research of the insurance market in Bulgaria through direct survey of insurance companies. An original questionnaire covering assessment of the marketing mix elements, agent network, outside environment, innovations, etc. was used. The survey results were representative of the market as more than half of the active insurance companies were surveyed, which allowed to present the trends of insurance marketing in Bulgaria for the period 2000–2002.

Key words: insurance services, market research, trends of service marketing, good management practices.

Тенденции в застрахователния маркетинг в България

Резюме: Много важна роля в идентифицирането на успешните управленски практики в застраховането има маркетингът на услугите. Представени са резултатите от първичното изследване на застрахователния пазар в България чрез директно проучване на застрахователни компании. Използва се оригинален въпросник, включващ оценка на елементите на маркетинговия микс, мрежата от агенти, външната среда, иновациите и др. Резултатите от проучването бяха представителни за пазара, тъй като бяха

изследвани повече от половината от активните застрахователни компании, което позволи да се представят тенденциите на застрахователния маркетинг в България за периода 2000–2002 година.

Ключови думи: застрахователни услуги, пазарни проучвания, тенденции в маркетинга на услугите, добри управленски практики.

Г.7.37. Ковачева, С., Георгиева, Д., Петков, А., **Иванов, И.** Развитие на растениевъдството у нас и в международен аспект. *Механизация на земеделието*. 5. 2002. стр. 2–6. ISSN 0861-9638

Резюме: В статията е представен анализ на: средногодишното производство на пшеница на човек от населението за отделни страни; средногодишното производство на царевица на човек от населението за отделни страни; тенденциите в изменението на производството на пшеница и на царевица в България; реколтираните площи на човек от населението на пшеница и на царевица за отделните държави. Периодът на изследването е 1993–2001 г.

Ключови думи: производство, реколтирани площи, пшеница, царевица, България.

Development of plant growing in Bulgaria and internationally

Abstract: The article presents an analysis of: average annual wheat production per capita for selected countries (USA, Italy, Spain, France, Greece, Hungary, Romania and Bulgaria); average annual maize production per capita for the selected countries; trends in the evolution of wheat and maize production in Bulgaria; harvested areas per capita for wheat and maize for the selected countries. The survey period is 1993–2001.

Key words: production, harvested areas, wheat, maize, Bulgaria.

Г.7.38. Ковачева, С., Георгиева, Д., **Иванов, И.** Тенденции за устойчиво развитие на земеделието и горското стопанство. *Механизация на земеделието*. 5. 2002. стр. 6–8. ISSN 0861-9638

Резюме: В статия е направена класификация на показателите за устойчиво развитие и е изследвана динамика на: базисните индекси на производство на някои селскостопански продукти за периода 1985–2000 г.; потреблението на някои хранителни продукти на човек от населението за периода 1987–1999 г.; базисните индекси на добива от главни сечи за периода 1985–1998 г.

Ключови думи: индекси на производство, селскостопански продукти, хранителни продукти, дърводобив.

Trends for Sustainable Development of Agriculture and Forestry

Abstract: The article presents a classification of sustainable development indicators and the dynamics of: the basic indices of production of selected agricultural products for the period 1985–2000; the consumption of selected food products per capita for the period 1987–1999; basic indexes for the logging of primary felling for the period 1985–1998.

Key words: indices of production, agricultural products, foodstuffs, logging.

Г.7.39. **Иванов, И.** Демографска характеристика на селските райони в Северния централен район в контекста на устойчивото развитие. *Управление и устойчиво развитие*. том. 4. бр. 3–4. 2001. стр. 118–121. ISSN 1311-4506

Резюме: В статията е направена демографска характеристика на селските райони в Северния централен район като са анализирани ръста на населението по общини през 2000 г. и коефициента на безработица по общини.

Ключови думи: селски райони, ръст на населението, безработица.

Demographic characteristics of rural areas in the North Central Region in the context of sustainable development

Abstract: The article presents a demographic characteristic of rural areas in the North Central Region by analyzing the population growth by municipalities in 2000 year and the unemployment rate by municipalities.

Key words: rural areas, population growth, unemployment.

Г10. Публикувана глава от колективна монография

Г10.1. Стоенчев, Н., Розева, А., Иванова, Д., **Иванов, И.** Дичев, П. *Конкурентоспособност на дърводобивните фирми и информационно осигуряване на управленските решения*. Част 2, т. 2.2.1 „Динамика в производството на дървесина в Европейския съюз и в България през периода 1999–2010 г.” стр. 34–37. Авангард прима. София. 2012. 168 стр. ISBN 978-954-323-915-3. Рецензенти: проф. д.ик.н. Иван Йовков, проф. д-р Боряна Делийска

Резюме: С разработка се цели да се подпомогнат дърводобивните фирми в усилията им да измерят и да повишат своята конкурентоспособност без съществени допълнителни разходи, чрез подобряване информационното осигуряване на мениджмънта по отношение на: идентификация на подходящи критерии и показатели за количествена оценка на постигнатата и потенциалната конкурентоспособност; използване на информационна система за изчисляване на варианти на офертната цена при участие в търгове с тайно наддаване за възлагане на обществени поръчки за дърводобив; изясняване на мястото, ролята и перспективите за организиране на клъстери с участието на дърводобивни фирми.

Ключови думи: конкурентоспособност, дърводобивни фирми, информационно осигуряване, вземане на решения.

Competitiveness of logging companies and information provision of management decisions

Abstract: The aim of the book is to support logging companies in their efforts to measure and increase their competitiveness without significant additional costs by improving the management's management information regarding: identification of appropriate criteria and indicators for quantifying the achieved and potential competitiveness; the use of an information system to calculate bid price variants for offers in open auctions for the award of public supply contracts; clarification of the place, role and prospects for organizing clusters involving forestry companies.

Key words: competitiveness, logging companies, information provision, decision making.

Г10.2. Иванова, Д., Стоенчев, Н., **Иванов, И.**, Делийска, Б., Попова, Р., Драгозова-Иванова, Е. *Конкурентоспособност на мебелните предприятия в България*. Глава „Конкурентоспособност на национално и регионално ниво“ стр. 11–35, Приложение „Анкетна карта за проучване на конкурентоспособността на предприятия от мебелния сектор“ стр. 160–162 (съавтор Иванова, Д., Стоенчев, Н., Иванов, И.). Авангард прима. София. 2010. 162 стр. ISBN 978-954-323-796-8. Рецензент: доц. д-р Станислава Ковачева

Резюме: Изследването е посветено и фокусирано върху фирмената конкурентоспособност на един конкретен подсектор от промишлеността, производството на мебели. Логическата рамка на изследването на методите и технологиите за повишаване на конкурентоспособността на предприятията за производство на мебели включва: конкурентоспособност на национално и регионално ниво (България и Югозападен район на планиране) за периода 2006–2009 г.; конкурентоспособност на мебелния сектор в България за периода 2006–2009 г.; проучване на чуждестранния опит в областта на конкурентоспособността на мебелните фирми; възможности за подобряване на методиката за оценка на конкурентоспособността на предприятията за производство на мебели в България (2007–2008 г.). Използвана е статистическа информация за 120 фирми, селектирани по обем продажби за периода 2007–2008 г. анализът е направен в два аспекта: оценка на текущата (реална) конкурентоспособност за всички фирми обект на изследване – чрез използване на показателите производителност на труда на 1 лице от персонала и производителност на труда на 1 лев дълготрайни материални активи (ДМА); оценка на стратегическата (потенциална) конкурентоспособност за Югозападния район на планиране (33 мебелни фирми) – чрез икономическа характеристика на района и оценка на конкурентоспособността на представителна извадка от мебелни фирми. Изданието включва двуезичен речник (български/английски език), включващ понятия, свързани с конкурентоспособността и нейното оценяване.

Ключови думи: конкурентоспособност, мебелни фирми, проучване.

Competitiveness of furniture enterprises in Bulgaria

Abstract: The research was dedicated and focused on the company competitiveness of a particular subsector in the industry – the furniture industry. The logical framework of the research on methods and technologies for enhancing the competitiveness of furniture manufacturing enterprises includes: competitiveness at national and regional levels (Bulgaria and South-West Statistical Region) for the period 2006–2009; competitiveness of the furniture sector in Bulgaria for the period 2006–2009; study of foreign experience in the field of the competitiveness of furniture companies; opportunities to improve the methodology for assessing the competitiveness of furniture manufacturing enterprises in Bulgaria (2007–2008). Statistical information was used for 120 companies, selected by volume of sales for the period 2007–2008. The analysis is done in two aspects: assessment of the current (real) competitiveness for all companies subject to research – using the indicators labour productivity per person and labour productivity per 1 BGN tangible fixed assets; assessment of strategic (potential) competitiveness for the Southwest Statistical Region (33 furniture companies) – through economic characteristics of the area and assessment of the competitiveness of a representative sample of furniture companies. The edition includes a bilingual dictionary (Bulgarian – English), related to competitiveness and its evaluation.

Keywords: competitiveness, furniture companies, research.

Г10.3. Иванова, Д., Стоенчев, Н., Ковачева, С., **Иванов, И.**, Костадинов, А. *Конкурентоспособност на мебелната промишленост*. Глава „Методики за оценка на конкурентоспособността“ стр. 12–19, стр. 107–127, Глава „Състояние на мебелната промишленост в България“ стр. 19–25. Авангард прима. София. 2008. 140 стр. ISBN 978-954-323-324-3. Рецензент: доц. д-р Митьо Велушев

Резюме: В книгата е предложен методически инструментариум и общ алгоритъм за управленска диагностика на конкурентоспособността на мебелните фирми. Методиката е апробирана в извадка от малки и средни предприятия (МСП) в мебелния сектор. Тестването показва, че инструментариумът е работещ и може да се използва за анализ и оценка на потенциала на мебелните фирми и техните възможности на пазара. Направените изводи въз основа на пробното проучване са коректни и практически ориентирани. Освен чисто практически цели, изданието си поставя и теоретични такива, тъй като разглежда основни категории, свързани с проблема „конкурентоспособност“, методики за оценка на конкурентоспособността на макро, мезо и микро ниво и други.

Ключови думи: конкурентоспособност, мебелна промишленост, проучване.

Competitiveness of the furniture industry

Abstract: The book offers a methodological toolbox and a common algorithm for management diagnostics of the competitiveness of the furniture companies. The methodology was appraised in a sample of small and medium-sized enterprises

(SMEs) in the furniture sector. Testing has shown that the toolbox is working and can be used to analyze and assess the potential of furniture companies and their market opportunities. The conclusions drawn from the trial were correct and practically oriented. In addition to purely practical purposes, the publication also puts forward theoretical ones as it deals with the main categories related to the problem of competitiveness, methodologies for assessing the competitiveness at macro, meso and micro levels and others.

Keywords: competitiveness, furniture industry, research.

Г10.4. Иванова, Д., Стоенчев, Н., Делийска, Б., Ковачева, С., **Иванов, И.** *Наръчник по приложен маркетинг за мениджъри на мебелни фирми в България.* Глава „Обща характеристика на предприятията от сектор „Дървообработваща и мебелна промишленост““ стр. 27–28, стр. 115–120, Глава „Характеристика на предприятията от сектор „Мебелна промишленост“ на ниво област и на ниво район за планиране“ стр. 28–29, стр. 121–123. Глава „Обобщение за МСП в сектора ДПМ“ стр. 29–30 (съавтор с Иванова, Д., Иванов, И.). Авангард прима. София. 2007. 130 стр. ISBN 978-954-323-257-4. Рецензент: доц. д-р Никола Стоянов

Резюме: В изданието е развита една съвременна теоретична постановка на маркетинговите проблеми, като разглежда основни въпроси и взаимовръзки между тях: характеристика на малките и средните предприятия като обект на изследването; маркетингови и логистични проблеми на малките и средните предприятия, същност и видове маркетингови проучвания. То е замислено като наръчник по приложен маркетинг и се базира на конкретни проучвания, чрез които се извеждат основни насоки за осъществяване на: фирмени пазарни проучвания, използване на маркетингова информация и разработване на маркетингов план.

Ключови думи: приложен маркетинг, мебелни предприятия, малки и средни предприятия.

Manual of Applied Marketing for Managers of Furniture Companies in Bulgaria

Abstract: A modern theoretical formulation of marketing problems has been developed in the publication, addressing key issues and interrelationships between them: characterization of small and medium enterprises as the subject of the survey; marketing and logistics problems of small and medium enterprises, nature and types of marketing research. It was designed as a manual for applied marketing and was based on specific studies that provide basic guidelines for undertaking: company market research, marketing information and marketing plan development.

Keywords: applied marketing, furniture enterprises, small and medium enterprises.

Г10.5. Палигоров, И., Тричков, Л., Иванова, Д., Христова, Г., **Иванов, И.**, Петров, С., Колдов, А., Хаджиева, В. *Характеристики и тенденции в развитието на пазара на дървесина в България*. т. 3.3. Динамика в пазарните показатели на предприятията от дървообработващата промишленост за периода 2000–2002. стр. 148–166. ИК на Лесотехническия университет. София. 2004. 251 стр. ISBN 954-8783-93-2. Рецензент: доц. д-р Иван Йовков

Резюме: Изследването включва: обща характеристика на пазара на дървесина за периода 2000–2003 г.; анализ на основните резултати на предлагането, добива и цените на дървесина от държавните гори в целевите региони (Благоевград, Ловеч, Велико Търново); оценка на търсенето и предлагането на дървесина от недържавни собственици на гори и от горски предприемачи.

Ключови думи: пазар на дървесината, търсене на дървесина, предлагане на дървесина, тенденции, България.

Characteristics and Trends in the Development of the Wood Market in Bulgaria

Abstract: The survey includes: a general characteristics of the wood market for the period 2000–2003; analysis of the main results of the supply, logging and prices of wood from the state forests in the target regions (Blagoevgrad, Lovech, Veliko Tarnovo); assessment of supply and demand of wood by non-state forest owners and forest entrepreneurs.

Key words: wood market, timber demand, timber supply, trends, Bulgaria.

Г10.6. Иванова, Д., Иванов, И. *Застрахователният пазар. Организация, проучване, управление*. Глава 1 „Застраховането като икономическа категория“ стр. 11–62, Глава 3 „Видове застраховки“ стр. 89–152, Глава 5 „Застрахователният пазар в България 2000–2002 г.“ стр. 221–258 (съавтор), Терминологичен речник стр. 261–306 (съавтор). Документен център „Авангард“. София. 2004. 322 стр. ISBN 954-90678-5-8.

Резюме: Изданието включва: въведение в историята на застраховането и основните категории от икономика на застраховането; характеристика на видовете застраховки от гледна точка на спецификата на застрахователния пазар днес и на работещите на него застрахователни компании; подробно описание на елементите на застрахователния пазар с акцент на застрахователните посредници като важен негов елемент; характеристика на елементите на пазарната политика на съвременната застрахователна компания, със специално внимание към комуникационната и пласментната ѝ политики; представяне на резултатите от комплексно маркетингово проучване (вторично и първично) и възможностите за използването им в управлението на застрахователните компании. Вторичното маркетингово проучване се позовава изключително на систематизираната информация и годишните отчети на Агенцията за застрахователен надзор (до 2002 г.). Използвани са и публикации в специализирания печат, в. „Застраховател“, сборници с доклади от конференции по проблемите на застраховането и др. При първичното проучване, методиката

и инструментариума са авторски, базирани на опита в застраховането и на предишни публикации и проучвания на застрахователния пазар. Като цяло изданието е единствено по рода си, тъй като съчетава в себе си систематизация на основни теоретични въпроси, информация и комплексни проучвания и анализи на застрахователния пазар.

Ключови думи: застраховане, застрахователен пазар, проучване.

The Insurance Market: organization, research, management

Abstract: The book includes: a brief history of insurance and major categories of insurance economics; a characteristic of the types of insurances in terms of the specifics of the insurance market today and of insurance companies working on it; description of the elements of the insurance market, with an emphasis on insurance agents and brokers as important elements of the insurance market; a characteristic of the elements of the market policy of the modern insurance company, with special attention to its communication and sales policies; presenting the results of a complex marketing survey (secondary and primary) and the possibilities for using them in the management of insurance companies. The secondary marketing survey refers exclusively to the systematised information and the annual report of the Insurance Supervision Agency (until 2002). Publications in the specialized press, "Insurer" newspaper, collections with articles and papers of conferences on the problems of insurance, etc. were also used. In the primary survey, the methodology and the toolkit were developed by authors, based on the insurance experience and previous publications and studies on the insurance market. Generally, the book combines a systematization of basic theoretical issues, information and complex studies and analyzes of the insurance market.

Keywords: insurance, insurance market, research.

Г10.7. *Пазарът на дървесина в Република България.* ред. Палигоров, И., Иванова, Д., Стоянов, Н., Тричков, Л., Мавров, К. Издателска къща при ЛТУ, София, 2002, ISBN 954-8783-53-3. 176 стр. Рецензент: доц. д-р Иван Йовков

Палигоров, И., Йовков, Й. Стоенчев, Н., Ковачева-Велева, С., Михова-Кечева, М., Георгиева, Д. **Иванов, И.**, Алексова, Н., Мавров, К., Илиева, И. Глава II Изследване на пазара на дървесина в страната, т. 2.2. Изследване на пласмента на дървесина в страната по РУГ, дървесен вид, размер и количество през периода 1990–2000 г. стр. 52–73.

Иванова, Д., Палигоров, И., Тричков, Л., Марков, И., Ковачева, С., Колева, К., Христова, Г., **Иванов, И.**, Мавров, К. Глава III Вътрешен и външен пазар на обли дървени материали и продукти от дървесина, т. 3.1. Анализ на реализацията и цените на вътрешния и външния пазар на обли дървесни материали и продукти от дървесина – по вид, категории и сортименти. стр. 74–101.

Иванова, Д., Тричков, Л., Мавров, К., Христова, Г., **Иванов, И.**, Марков, И., Ковачева, С., Колева, В., Палигоров, И. Глава III Вътрешен и външен пазар на обли дървени материали и продукти от дървесина, т. 3.2. Анализ на износа и вноса на дървесина и продукти от дървесина. стр. 101–143.

Резюме: Изследването включва: анализ на състоянието на горите и на тенденциите на изменение на производството на дървесина в Република България за периода 1960–2000 г.; изследване пазара на дървесина в страната за периода 1990–2000 г.; вътрешен и външен пазар на обли дървени материали и продукти от дървесина.

Ключови думи: пазар на дървесината, търсене на дървесина, предлагане на дървесина, тенденции, България.

The wood market in the Republic of Bulgaria

Abstract: The book includes: analysis of the state of forests and trends in the change of wood production in the Republic of Bulgaria for the period 1960–2000; a survey of the wood market in the country for the period 1990–2000; internal and external market of round timber and wood products.

Key words: wood market, forest, Bulgaria.

E20. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа

E20.1. **Иванов, И.** *Макроикономика*. [<http://elearn.ltu.bg/>].

Резюме: Е-базиран учебник включващ 15 теми: макроикономика и макрополитика; измерване на националната икономика; безработица; инфлация; икономически цикъл; моделът „свкупно търсене – свкупно предлагане“ и макроикономическо равновесие; равновесният обем на производство в класическия възглед за дохода и заетостта; равновесният обем на производство в кейнсианския краткосрочен модел за дохода и заетостта; фискалната политика за въздействие на дохода и заетостта, държавен бюджет, бюджетен дефицит и държавен дълг; пари и банкова система; парична политика; международна търговия и външнотърговска политика; международно движение на капитали; валутен пазар, валутна система, валутни курсове и платежен баланс; икономическа интеграция, Европейски съюз. Дадена е възможност за самопроверка чрез интерактивни тестове с различни по тип въпроси, задачи, казуси и други.

Ключови думи: макроикономика, е-обучение, тест.

Macroeconomics

Abstract: E-based textbook including 15 themes: macroeconomics and macro-policies; measuring the national economy; unemployment; inflation; economic cycle; the aggregate demand model – aggregate supply and macroeconomic equilibrium; the equilibrium volume of production in the classic view of income and employment; the equilibrium production volume in the Keynesian short-term income and employment model; fiscal policy for income and employment impact, state budget, budget deficit and government debt; money and banking system; monetary policy; international trade and foreign trade policy; international capital movement; currency market, currency system, exchange rates and balance of payments;

economic integration, European Union. Interactive tests with different types of questions, tasks, case studies and etc. give students an opportunity to self-assessment.

Key words: macroeconomics, e-learning, test.

E20.2. Велушев, М., **Иванов, И. Микроикономика • Макроикономика**. Авангард Прима. София. 2009. Първа част Глава VII. Моделът на търсене и предлагане – универсален инструмент за изучаване на пазарната икономика на всички нива стр. 39–45, Първа част Глава VIII Еластичност (гъвкавост) на търсенето и предлагането стр. 46–50, Втора част Пазарната икономика на микроравнище стр. 51–157, Част IV Глава VIII България като член на Европейския съюз стр. 276–288. 300 стр. ISBN 987-954-323-571-1. Рецензент: доц. д-р Иванка Бонева

Резюме: Учебник в четири части включващ темите: за предмета на икономическата теория; методи и инструменти; раздели на икономическата теория; два основни модела на организация на икономиката, смесена икономика; пазарно решение на основните икономически проблеми; държавата в икономиката; моделът на търсене и предлагане – универсален инструмент за изучаване на пазарната икономика на всички нива; еластичност (гъвкавост) на търсенето и предлагането; икономически решения на потребителя на стоковия пазар; икономическите решения на производителя; икономическите решения на фирмата в процеса на производство; предлагане на фирмата-производител на стоковия пазар, икономически избори и решения; пазарите на производствените фактори; пазар на труда и доходи от труд; пазар на заемни средства, лихва; пазар на фактора „земя“, поземлена рента; общо пазарно равновесие; икономическата философия се сменя; смисълът на макроикономиката; макроикономика и макрополитика; макроикономическо равновесие, модел на съвкупното търсене и съвкупното предлагане (модел AD–AS); вътрешни амортизатори на пазарната икономика за самокоригиране (класически (либерален) възглед за дохода и заетостта); фискалната политика в процеса на управление на съвкупното търсене (Кейнсианският възглед за дохода и заетостта в краткосрочен период от време); фискалната политика в действие; паричната политика в процеса на управление на съвкупното търсене; пари и банки; търсене на пари, парично предлагане и лихвен процент; паричната политика като инструмент за поддържане на стабилността на икономиката; монетарната и фискалната политика в класическия, кейнсианския и монетаристкия модели за дохода и заетостта; дилемата „инфлация – безработица“ и политиката на компромисите; държавата и обществения избор; „Защо е необходимо страните да търгуват?"; международната търговия носи изгоди и въпреки това бива ограничавана; платежният баланс – показателят за състоянието на износа и вноса; валута, валутни системи и валутен курс; валутният борд – другото име на недоверието в способността на Централната банка и на правителство; процесът на глобализация на икономиката, икономическата интеграция – ярък израз на процеса; Европейският съюз – най-висша форма на интегриране; България като член на Европейския съюз.

Ключови думи: макроикономика, микроикономика, пазарна икономика, конкуренция.

Microeconomics • Macroeconomics

Abstract: A textbook in four parts, covering the topics: about the subject of economic theory; methods and tools; sections of economic theory; two basic models of organization of economy, mixed economy; a market solution to major economic problems; the state in the economy; the demand and supply model – a universal tool for studying the market economy at all levels; elasticity (flexibility) of supply and demand; economic decisions of the consumer on the commodity market; the economic decisions of the manufacturer; economic decisions of the company in the production process; supply models to the commodity market, economic choices and solutions; the factors of production factors; labour market and labour income; loan market, interest rate; land market, land rent; general market equilibrium; economic philosophy is changing; the meaning of macroeconomics; macroeconomics and macro-policies; macroeconomic equilibrium, aggregate demand and aggregate supply (model AD–AS); internal tools of the market economy for self-regulation (a (liberal) view of income and employment); fiscal policy in aggregate demand management (Keynesian view of income and employment in the short term); fiscal policy in action; monetary policy in the process of aggregate demand management; money and banks; search for money, money supply and interest rate; monetary policy as a tool for maintaining the stability of the economy; monetary and fiscal policies in the classical, Keynesian and monetary models of income and employment; the "inflation-unemployment" dilemma and the compromise policy; state and public choice; "Why do countries need to trade?"; international trade benefits and is still limited; balance of payments – the indicator of the state of export and import; currency, currency systems and exchange rate; the currency board – the other name of mistrust in the ability of the Central Bank and the government; the process of globalization of the economy, economic integration – a brilliant expression of the process; The European Union – the highest form of integration; Bulgaria as a member of the European Union.

Key words: macroeconomics, microeconomics, market economy.

E21. Публикувано университетско учебно пособие или учебно пособие, което се използва в училищната мрежа

E.21.1. Велушев, М., **Иванов, И.**, Шулева-Алексова, Н. *Теоретична икономика. Практикум*. Част I Глава 3 „Типове пазарни структури” стр. 33–41, Част II Глава 5 „Теория на предлагане на фирма на пазар със свършена конкуренция” стр. 116–130, Част II Глава 6 „Теория на предлагане на фирма-монополист” стр. 131–141, Част II Глава 7 „Теория на предлагане на фирма на пазар с монополистична конкуренция” стр. 142–148, Част II Глава 8 „Теория на предлагане на фирма-олигополист” стр. 149–159, Част III „Макроикономика” стр. 194–338. Авангард Прима. София. 2011. 386 стр. ISBN 987-954-323-912-2. Рецензенти: проф. д.ик.н. Иван Йовков, доц. д-р Иванка Бонева

Резюме: Учебно пособие в четири части, включващи темите: предмет и метод на теоретичната икономика, инструменти на икономистите; организация на икономиката; типове пазарни структури; държавното участие и публичният (държавният) сектор в съвременната икономика – целесъобразни или

обективно обусловени; модел на търсене и предлагане; еластичност на търсенето и на предлагането; полезност на благата и поведение на потребителя; организация на фирмата; производствен процес; разходи, приходи и печалба на фирмата; теория на предлагане на фирма на пазар със съвършена конкуренция; теория на предлагане на фирма-монополист; теория на предлагане на пазар с монополистична конкуренция; теория на предлагане на фирма-олигополист; пазар на производствени фактори, ценообразуване; пазар на труд и доходи от труд; капиталов пазар; пазар на земята; макроикономика и макрополитика; измерване на националната икономика; безработица; инфлация; икономически цикъл; моделът „свкупно търсене – свкупно предлагане“, макроикономическо равновесие; равновесният обем на производство в класическия възглед за дохода и заетостта; равновесният обем на производство в кейнсианския краткосрочен модел за дохода и заетостта; фискалната политика за въздействие на дохода и заетостта, държавен бюджет, бюджетен дефицит и държавен дълг; пари и банкова система; парична политика; международна търговия и външнотърговска политика; международно движение на капитали; валутен пазар, валутна система и валутни курсове, платежен баланс; икономическа интеграция, Европейски съюз. Всяка тема включва кратка теоретична част на съдържанието по темата, тестове, задачи, казуси и отговори към тях.

Ключови думи: макроикономика, микроикономика, практикум, тестове.

Theoretical economy. Student's book

Abstract: Student's book in four parts, including chapters: subject and method of the theoretical economy, tools of economists; organization of the economy; types of market structures; state participation and the public sector in the modern economy – purposeful or objectively determined; supply and demand; elasticity of demand and supply; utility of goods and consumer behaviour; organization of the company; manufacturing process; costs, revenue and profit of the company; the supply theory of a company in a market with perfect competition; the supply theory of a monopoly company; the supply theory of a company in a market with monopolistic competition; the supply theory of a company in a market with oligopoly; market of factors of production, pricing; labour market and labour income; capital market; land market; macroeconomics and macro-policies; measuring the national economy; unemployment; inflation; economic cycle; the aggregate demand model – aggregate supply, macroeconomic equilibrium; the equilibrium production volume of production in the classic model of income and employment; the equilibrium production volume in the Keynesian short-term income and employment model; fiscal policy for income and employment impact, state budget, budget deficit and government debt; money and banking system; monetary policy; international trade and foreign trade policy; international capital movement; currency market, foreign exchange and exchange rates, balance of payments; economic integration, European Union. Each theme includes a brief theoretical part of the topic, tests, tasks, case studies, and answers to them.

Key words: macroeconomics, microeconomics, practice, tests.
